

Program 2020-21

Herning

Folkeuniversitetet

Mød
forskerne

Kom bag
om musikken

Leif V.S. Balthzersen
Mag.art. i musikvidenskab

Viden og samvær fra september

Folkeuniversitetet er et enestående tilbud om lige og fri adgang til forskningsbaseret viden for alle. Vi eksisterer kun i kraft af jeres lyst til ny viden – og selvfølgelig de mange engagerede forskere og ekspertter, der deler det nyeste fra forskningens fantastiske og forunderlige verden. Det har været en kæmpe opmuntring under coronakrisen, at mere end 11.000 har fulgt vores forsker-livestreams hjemme fra stuen – mange af jer i godt selskab med familien. Tak for alle jeres donationer – en afgørende håndsrækning for Folkeuniversitetet i en svær tid.

Nu glæder vi os meget til at slå dørene op til forelæsninger og hyggeligt samvær igen fra september. På de næste mange sider kan I gå på opdagelse i forelæsningsprogrammet for efteråret og vinteren. Og vent ikke for længe med at tilmelde jer, da vi lige nu har nedsat deltagerantallet i alle lokaler.

*Vi glæder os – ekstra meget – til at se jer
på Folkeuniversitetet igen.*

Indhold

Samfund og verden	<i>s. 4</i>
Arbejdsliv, ledelse og kommunikation	<i>s. 10</i>
Psykologi og sundhed	<i>s. 14</i>
Natur og univers	<i>s. 18</i>
Religion og filosofi	<i>s. 20</i>
Arkæologi og historie	<i>s. 24</i>
Kunst, litteratur og musik	<i>s. 30</i>

Sådan tilmelder du dig

- Gå ind på hjemmesiden fuau.dk
- Søg på titel eller holdnummer
- Klik på holdet, og betal med kort eller MobilePay

Forelæsninger i trygge rammer

I forhold til COVID-19 følger vi løbende myndighedernes retningslinjer for offentlige foredrag, herunder anbefalingerne omkring afstand, hygiejne og rengøring. Læs mere på fuau.dk.

Har du spørgsmål?

Kontakt os på 88 43 80 00 og info@fuau.dk. Vi sidder klar ved telefon og mail alle hverdage kl. 10-15

Programmets indhold

I programmet finder du alle forelæsninger i efteråret 2020 og en stor del for foråret 2021. Du kan løbende holde dig orienteret ved at tilmelde dig Folkeuniversitetets nyhedsbrev på fuau.dk og følge os på facebook.com/fuherning

Vi skal lære at lytte aktivt

Leif V.S. Balthzersen

Mag.art. i musikvidenskab

Musikkens sprog lærer vi ikke i skolen, så vi må selv gøre en indsats for at få adgang til de fantastiske oplevelser, der ligger i musikkens univers, opfordrer musikhistoriker og tidligere chef for bl.a. Aarhus Symfoniorkester Leif V.S. Balthzersen. Her giver han nogle bud på, hvad du skal lytte efter.

Hører du et maleri af toner i forskellige farver, når du hører et stykke klassisk musik? Opfanger du temaerne, selv om de spilles af forskellige instrumenter? Eller bliver lydene let til én stor musikgrød?

At åbne ørerne og lytte aktivt er noget, der kan læres. Det kræver, at man hører et værk eller en sekvens mange gange, og det kan være en god hjælp at have en guide med, som kan folde musikken ud og pege på interessante steder.

Sådan en guide er Leif V.S. Balthzersen, tidligere musikchef for bl.a. Aarhus Symfoniorkester. I over 30 år har han arbejdet med at formidle klassisk musik via undervisning, foredrag, programnoter, bøger og artikler, og han oplever en umættelig sult efter viden om musik hos en stor del af befolkningen. "I uddannelsessystemet lærer vi ikke musikkens sprog pr. automatik. Så vi har brug for nogle indgange for at få hul på dét at lytte aktivt," forklarer han.

Peger ind i musikken

Når Leif Balthzersen holder sine meget populære forelæsninger på Folkeuniversitetet om musikkens mesterværker, prøver han at pege ind i musikken, ligesom på et maleri, så deltagerne bedre kan høre de enkelte elementer.

"Vi lytter efter melodier, temaer og instrumenter. Det kan være svært at skelne mellem fx en obo og en klarinet eller en violin og en cello, hvis man ikke er så øvet. Når jeg viser temaer og melodistumper frem, bliver der en større opmærksomhed på, at der er et helt, stort maleri foran os. De enkelte farver træder tydeligere frem, så musikken ikke bare er en bred strøm af lyd," fortæller han.

Læs hele artiklen på fuau.dk

Kom tættere på Leif V.S. Balthzersen til 'Vidensbrunch' på Dokki i Aarhus onsdag 7/10. Læs mere på fuau.dk

Samfund og verden

Velfærdsstatens udfordringer

Holdnummer: 2023-066

Tid: 2/9, 5 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 595 kr., studerende 320 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

I den seneste valgkamp var velfærd, sammen med klima, et af de største fokuspunkter blandt partierne, og både Venstre og Socialdemokratiet gik til valg på et milliardløft af velfærden. Efter valgsejren har statsminister Mette Frederiksen holdt fast i at ville sikre et løft af velfærden, og der hersker enighed i den nye regering om, at netop velfærdspolitikken er et sted, hvor der skal afsættes flere penge. Men hvor langt rækker løfterne? Står Danmark overfor en udvidelse af den offentlige sektor eller øget privatisering?

- 02/09:** Det danske velfærdssamfunds historie. Søren Hein Rasmussen, ph.d. i historie og forfatter, MegaNord
- 09/09:** Velfærdsstatens ABC. Carsten Jensen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 16/09:** Opgør med de universelle ydelser? Jørgen Goul Andersen, professor i statskundskab, Aalborg Universitet
- 23/09:** EU og velfærdsstaten – dengang og i dag. Morten Rasmussen, lektor i historie, Københavns Universitet
- 30/09:** Den sociale investeringsstat. Bent Greve, professor i samfundsvidenskab, Roskilde Universitet

Rusland under Putin

Holdnummer: 2023-152

Tid: 21/10, 7 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 795 kr., studerende 420 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Vi kender alle Putin som macho-statsmanden, der vælter tigre eller rider i bar overkrop i den russiske vildmark. Men Putins eventyr på ubevante i Ukraine og Syrien ledsages af svigtede eksportindtjenning på olie, nedskæringer, faldende realløn og udbrud af utilfredshed. De unges protestdemonstrationer i Moskva i sensommeren 2019 fik flere iagttagere til at konkludere, at filmen er knækket for Putin. Folk tror ikke længere på ham. Så hvor sterkt er Putins greb om magten egentlig?

- 21/10:** Russisk selvforståelse fra Peter den Store til Putin. Torben Heuer, lektor i russisk sprog, kultur og samfundsforhold
- 28/10:** Putins greb om magten: Udfordringerne indadtil. Jakob Tolstrup, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 04/11:** Putins trolde – hybridkrigen. Niels Bo Poulsen, militærhistoriker, Forsvarsakademiet
- 11/11:** Konflikten i Ukraine. Claus Mathiesen, lektor i russisk, Forsvarsakademiet
- 18/11:** Ruslands rolle i Syrien. Carsten Jensen, ph.d. i statskundskab
- 25/11:** Russisk kultur hinsides Putin. Birgitte Beck Pristed, lektor i russisk kultur, Aarhus Universitet
- 02/12:** Putin og russiske folkefæller i det nære udland. Jonas Gejl Kaas, adjunkt i statskundskab, Aarhus Universitet

Islam i mødet med Europa

Holdnummer: 2023-054

Tid: 7/11, lørdag, kl. 09.45-15.45

Pris: 395 kr., studerende 220 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Niels Valdemar Vinding, postdoc i islamiske studier, Københavns Universitet

Hvordan stiller forskellige muslimske grupper sig i forhold til ekstremisme? Er der en indbygget modstrid mellem sharia og europæiske demokratier? Hvem løfter ansvaret på islams vegne i mødet med Europa og Danmark? Terrorhandlingerne i Paris og København i 2015 fik diskussionerne om islam til at blusse op igen. I 2019 kunne Norges efterretningstjeneste dog konkludere, at der siden 2017 har været en halvering af islamistisk terror i Europa. Hvordan er status lige nu? Få et indblik i, hvordan islam indgår, kan være i konflikt med og udvikler sig i de omgivende samfund.

Canadas historie og politik

Holdnummer: 2023-242

Tid: 18/11, onsdag, kl. 17.15-21.15

Pris: 295 kr., studerende 170 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Michael Böss, lektor emeritus i engelsk, Aarhus Universitet

Canada har i de seneste ti år vakt international opmærksomhed af flere årsager: Som et land, der kom helskindet gennem finanskrisen i 2008; som et multikulturelt samfund, der har held med at integrere flygtninge og indvandrere; som et land, der bestandig ligger i toppen af internationale målinger af livskvalitet; som et land, der lærte at overtake det bedste fra Nordamerika og Europa og kasserede det værste; og som landet med verdens mest charmerende, unge premierminister. Er Canada en model for resten af verden i en tid, hvor der er mangel på forbilleder?

Det danske sprog – udvikling eller afvikling?

Holdnummer: 2023-286

Tid: 9/12, onsdag, kl. 17.15-19.00

Pris: 175 kr., studerende 120 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Sabine Kirchmeier-Andersen, ph.d. og tidligere direktør for Dansk Sprognævn

Vores sprog forandrer sig med tiden. Måske i dag en smule hurtigere end i gamle dage. Vi studser over nye engelske gloser og rynker panden over ord, der stavtes anderledes, end man er vant til. Hvordan opstår disse forandringer, og hvad er sproget i grunden for en størrelse? Hvordan påvirkes sproget af udviklingen i verden, i vores samfund og i de nye kommunikationsformer? Kan det ende med, at dansk forsvinder, eller at vi til sidst ikke kan forstå hinanden? Få svarene – godt krydret med tankevækkende og underholdende eksempler på mulighederne og umulighederne i vores forunderlige sprog.

"Hvor er det berigende, at man stadig som pensionist kan få lov til at udvide sin horisont. Ingen tvang, ingen eksamen. Blot suge til sig af fantastisk viden om mange ting, som man måske ikke før i sit fortravlede arbejdsliv havde tid og overskud til at beskæftige sig med."

Deltagerkommentar på 'På vej til Japan'.

Ib, 72 år, pensionist og timelærer

Danmarks fremtid

Holdnummer: 2113-233

Tid: 28/1, 7 torsdag, kl. 17.15-19.00

Pris: 795 kr., studerende 420 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

For to generationer siden, i 50'erne, var Danmark fortsat et landbrugsland med nøjsomhed i blodet efter en gruopvækende verdenskrig. For en generation tilbage, i 80'erne, var Danmark præget af arbejdsløshed og kartoffelkur, men også med afvikling af Kold Krig og gryende optimisme. Efter nogle år med opgangstid efter den økonominiske krise i 2008, da ramte COVID-19-pandemien i 2020. Og igen hersker der krisetilstand. Hvordan løser vi udfordringerne i sundhedssektoren, på arbejdsmarkedet, på flygtningeområdet og på hele klimafronten? Hør syv af landets førende eksperters bud.

28/01: Demokrati – hvordan sikrer vi demokratiets fundament? Lokalt, nationalt og international? Peter Munk Christiansen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

04/02: Arbejdsmarked – hvilke kompetencer har vi brug for i fremtiden? Torben Tranæs, forskningsdirektør og medlem af formandskabet for Det Økonomiske Råd

11/02: Ulighed – hvilke borgere skal vi tage vare på i fremtiden? Carsten Jensen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

18/02: Sundhed – hvordan skal vi kurere fremtidens sygdomme? Jes Søgaard, professor i sundhedsøkonomi, Syddansk Universitet

25/02: Flygtninge – hvilke løsninger kan vi tilbyde fremtidens flygtninge? Peter Nannestad, professor emeritus i statskundskab, Aarhus Universitet

04/03: Klima – hvilke klimaufordringer står vi overfor? Og hvordan løser vi dem? Jørgen Elmeskov, fhv. rigsstatistiker og medlem af Klimarådet

11/03: Konkurrencestaten – mellem reform og reaktion. Ove Kaj Pedersen, dr. Phil, professor emeritus i komparativ politisk økonomi

USA efter valget

Holdnummer: 2113-232

Tid: 3/2, 5 onsdage, kl. 17.15-19.00 (ingen undervisning 17/02)

Pris: 595 kr., studerende 320 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Det amerikanske valg er slut. Folket har talt. Vi ser tilbage på, hvordan det intense valg i 2020 gik. Og vi dykker ned i den politiske virkelighed, som USA står tilbage med. Hvad er det for en præsident, som skal forsøge at lede landet de næste fire år? Vil USA kunne fungere politisk, og hvordan er temperaturen i samfundet og i folkehavet?

03/02: Valget i 2020: Hvordan det gik.

Mette Nørh Claushøj, ekstern lektor i amerikansk politik, Københavns Universitet

10/02: Hvem bestemmer i USA? Kongres-

sen vs. præsidenten. Mette Nørh Claushøj, ekstern lektor i amerikansk politik, Københavns Universitet

24/02: USA's retssystem: En politisk kamp-

plads? Jørgen Albæk Jensen, professor i forfatningsret, Aarhus Universitet

03/03: Folkesjælen: Et splittet USA? Anne

Mørk, ph.d. i amerikanske studier

10/03: USA og verden: Hvad kan vi forvente

os? Vibeke Schou Tjalve, seniorforsker, Dansk Institut for Internationale Studier

Indblik i Mellemøsten

Holdnummer: 2113-231

Tid: 3/2, 8 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 895 kr., studerende 470 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Mellemøsten er et af verdens brændpunkter. Det er en kompleks region, hvor forskellige kulturer, politiske dagsordener og økonomiske betingelser både mødes og støder sammen. Langvarige kriser i Syrien og Yemen, et presset Iran, enorme flygtningestrømme, kup og demonstrationer har alt sammen præget mediebilledet om regionen i de seneste år. Men hvor er Mellemøsten på vej hen? Det forsøger forelæsningsrækken at give nogle bud på ved både at se på regionen som helhed og de enkelte landes særlige betingelser.

03/02: Irak. Helle Lykke Nielsen, lektor i mellemøststudier, Syddansk Universitet

10/02: Yemen. Maria-Louise Clausen, post-doc, Dansk Institut for Internationale Studier

17/02: Golfstaterne. Martin Hvidt, lektor i Mellemøststudier, Syddansk Universitet

24/02: Israel og Palæstina. Peter Lodberg, professor MSO i teologi, Aarhus Universitet

03/03: Iran. Misha Zand, cand.mag., Iran-analytiker

10/03: Libanon. Peter Seeberg, lektor i mellemøststudier, Syddansk Universitet

17/03: Syrien. Peter Seeberg, lektor i mellemøststudier, Syddansk Universitet

24/03: Tyrkiet. Dietrich Jung, professor i historie, Syddansk Universitet

Danmarks sprog over sø og land

Holdnummer: 2113-026

Tid: 20/3, lørdag, kl. 10.30-14.30

Pris: 295 kr., studerende 170 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Michael Ejstrup, special-konsulent, Folketingets Administration

Sproglig mangfoldighed trives i Danmark og vil uden tvivl også fremover være en del af vores hverdag. Skoler og medier har i flere hundrede år brugt københavnsk som rettesnor for rigtigt og forkert dansk; uden at skelne klart mellem skrift og tale. Vi har bestemt både smag og fine fornemmelser, når det gælder sprog. Vestjysk, sønderjysk og sydsjællandsk er så godt som ukendt for andre end dem, der taler sprogene, og får sjældent plads i offentlig tale. Tiden er inde til at øge fokus på forskellene og glæde sig over vores sprudlende sproglige mangfoldighed.

Hvordan taler vi med hinanden på tværs af landsdele – og på tværs af generationer? Til Århundredets Festival blev der diskuteret til tonerne af flere generationers computerspils-musik fortolket af Aarhus Jazz Orchestra.

Kina går altså ikke over!

Mette Thunø

Lektor i Kinastudier
Aarhus Universitet

Kina vil påvirke vores verdensorden, og det gælder politisk, handelsmæssigt, økonomisk og kulturelt, påpeger Kinaforsker Mette Thunø, Aarhus Universitet. Hun opfordrer EU-landene til at gå sammen om en fælles Kinapolitik baseret på klare politiske principper.

Da Mette Thunø hoppede ned fra den transsibiriske togvogn og tog de første skridt i Beijing i 1983 lige efter 3.g., ventede der hende et chok. Jo mere, hun så, jo mere målløs var hun over, at hun efter 12 års skolegang og et år i USA ikke havde lært noget om det kæmpestøre land med en femtedel af verdens befolkning.

Det har hun rådet bod på siden. Den 56-årige lektor i Kinastudier lærte kinesisk på flere ophold i Taiwan og Kina, og hun følger nyhedsstrømmen og de sociale medier i Kina tæt, bl.a. for at holde sig opdateret om, hvad Kinas Kommunistiske Parti fortæller sin befolkning, hvordan den menige kineser reagerer og hvordan verdensbilledet ser ud fra den side af kloden, hvor man bruger skrifttegn.

For ét er sikkert: Kina vil rokke ved vores verdensopfattelse. Landet vil få enorm betydning for vores børn og børnebørn, påpeger hun fra sit kontor i Nobelparken i Aarhus, hvor der langs dørkarrene bydes velkommen med kinesiske nytårsønsker for fred og velstand.

"Den storpolitiske spilleplade er ved at ændre sig. Kina vil få endnu større økonomisk betydning i verden og radikalt forandre relationerne mellem stormagterne. Vi kommer til at mærke Kina på flere parametre: Handel, økonomi, klima, kultur og politik. I Kina har man en anden opfattelse af, hvordan verden skal fungere, så det må vi begynde at forholde os aktivt til. Jo før jo bedre!" siger hun.

Læs hele artiklen på [fuau.dk](#)

Kom tættere på Mette Thunø til 'Vidensbrunch' på Dokki i Aarhus onsdag 9/12. Læs mere på [fuau.dk](#)

Vil du vide mere om EU og Europa?

Kom til foredrag med Folkeuniversitetets forening **Europau**. Med afsæt i aktuel forskning kommer du tættere på begivenhederne i Europa – dengang og i dag.

'The Green Deal': Har EU styrken til at gøre noget ved klima og miljø?

Holdnummer: 2013-649

Tid: 7/10, onsdag, kl. 19.30-21.15

Pris: Gratis. Men tilmelding påkrævet.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Jesper Jespersen, dr.scient.adm., professor emeritus i økonomi, Roskilde Universitet og Aalborg Universitet

Den folkelige skepsis mod det europæiske samarbejde er stigende. Modviljen udspringer af de udeblevne resultater i EU med hensyn til at finde langsigtede og solidariske løsninger på den økonomiske krise og de stigende miljø- og klimaproblemer. Sådan behøver det ikke at være i fremtiden. Den nye EU-kommision har fremlagt forslag, der minder om den amerikanske præsident Franklin D. Roosevelt's New Deal-politik i 1930'erne. Men EU-systemet har ikke samme politiske og økonomiske styrke, som den amerikanske præsident. Spørgsmålet er derfor, om den foreslæde 'Green Deal for Europe' er en politisk realitet eller blot 'varm luft'? For hvor skal penge komme fra? Kom med denne aften, hvor professor i økonomi, Jesper Jespersen, gør os klogere på 'The European Green Deal', og på hvorvidt EU besidder styrken til at gøre noget afgørende for klimaet og miljøet. Arrangementet realiseres med støtte fra Europa-Nævnet.

Danmark debatterer fremtidens Europa – demokrati og nationalism

Holdnummer: 2013-671

Tid: 26/10, mandag, kl. 19.00-21.00

Pris: Gratis. Men tilmelding påkrævet.

Sted: Bibliotekssalen, Holstebro, Kirkestræde 13

Medvirkende: Morten Bülow, fungerende formand, Europau, Rasmus Brun Pedersen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet og Jacob Langvad, journalist i Bruxelles, DR-Orientering, og medredaktør ved Kraghs Europa

Modsatrettede tendenser har præget Europa det seneste år. Det var året, hvor EU fik et nyt parlament, en ny kommission og en helt ny formand i demokratiets navn. Men det var samtidig året, hvor alvorlige demokratiske krisetegn har været til at få øje på. Det så vi bl.a. i forbindelse med den engelske Brexit-diskussion i 2019, der mundede ud i, at Storbritannien definitivt forlod det europæiske samarbejde i starten af 2020. Vi så det i nye højrenationale bevægelser i Tyskland og i stærkt konservative partier i Polen og Ungarn. Også i Tyrkiet har forstærkede autokratiske tendenser gjort sig gældende det seneste år. Alle er de udtryk for den samme tendens. De udfordrer EU's grundlæggende værdier og spilleregler. Hvordan kan vi forstå denne udvikling i en demokratisk optik? Ser vi konturerne af en ny europæisk højrefløj, der kræver et opgør med EU og demokratiet, som vi kender det? Hvad vil fremtiden bringe?

Arrangementerne er en del af satsningen 'Danmark debatterer fremtidens Europa', der støttes af Europa-Nævnet og er et samarbejde mellem Europa-Nævnet, DEO, Europa-Bevægelsen, Nyt Europa, Fagbevægelsen mod Unionen, Folkebevægelsen mod EU, Europau og Europa-Parlamentets kontor i Danmark. Europau har et tæt samarbejde med DEO om dette arrangement.

Læs mere om foreningen og arrangementerne her: fuau.dk/europa-nu

Følg foreningen på Facebook: [facebook.com/europau](https://www.facebook.com/europau)

Når EU er i krise, går det uformelle arbejde i gang

Under internationale kriser beskyldes EU ofte i medierne for at gøre for lidt og for sent, men det er, fordi journalisterne kigger de forkerte steder, mener professor Derek Beach, Aarhus Universitet. Faktisk har EU opbygget en effektiv, men uformel krisehåndtering.

Af Jonna Toft, journalist

'Chefsache' kalder den tyske forbundskansler Angela Merkel de virkeligt store sager i EU. Dem, der er så vigtige og politisk ømtålelige, at de ikke kan overlades til landenes ministre, men må forhandles af statsledere. Ellers kan der ikke indgås de nødvendige kompromisser.

"Coronakrisen, og før den flygtningekrisen og finanskrisen, er 'chefsache'. Så træder det almindelige forhandlingssystem tilbage, og et uformelt samarbejde mellem ekspert-embedsmænd sættes i gang, fordi der er et tvingende behov for at finde løsninger," fortæller Derek Beach, professor i statskundskab på Aarhus Universitet med speciale i EU-samarbejde.

"Mediernes billede af, at EU ikke kan træffe hurtige, ambitiøse beslutninger, men hjælper 'for lidt og for sent', er misvisende. Der bliver faktisk indgået ambitiøse aftaler om store hjælpeprogrammer," siger Derek Beach.

"Journalisterne og kommentatorerne kigger det forkerte sted hen for at se handling, nemlig på EU-topmøderne. Men den uformelle krisehåndtering foregår andre steder. Den er centreret omkring Det Europæiske Råds formand, nu Charles Michel og tidligere Herman van Rompuy."

Statslederne giver mandat til formanden: Find en løsning

"Normalt er sagsgangen i EU sådan, at Europa-Kommissionen bringer forslag op i Ministerrådet. Men når det gælder 'chefsache', er ministrene fra de forskellige lande for bundet af deres mandat hjemmefra til reelt at kunne forhandle. Så det bliver ineffektivt. Derfor har man fundet en smart løsning," fortæller han.

"Statslederne er ofte enige om de overordnede principper, fx: Vi ønsker en hjælpefond. Så giver de formanden for Det Europæiske Råd mandat til at finde en løsning i samarbejde med den ekspertise, der findes i bl.a. Kommissionen og Ministerrådets sekretariat. Det bliver altså en gruppe af højststående embedsmænd, der arbejder sig frem til en løsning. De er ikke bundet af nationale hensyn og kan derfor tænke mere frit," forklarer han.

Derek Beach

- Professor i statskundskab på Aarhus BSS, Aarhus Universitet. Forsker i EU-samarbejde, vælgeradfærd og forskningsmetoder til at undersøge processer.
- Opvokset i Florida og Alaska, USA. Kom til Danmark via et udvekslingsophold på Skive Gymnasium og et ophold på Krabbesholm Højskole. Har boet i landet siden 1991.
- 49 år. Bor i Åbyhøj med sin kone og et af de to næsten voksne børn.
- Har modtaget 4,5 mio. fra Danmarks Frie Forskningsfond til at undersøge EU's håndtering af COVID-19-pandemien.

"Det uformelle krisehåndteringssystem gør det muligt at nå frem til mere vidtgående løsninger end dem, der ville blive lavet med EU's normale maskineri."

Derek Beach, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

Finder mere vidtgående løsninger

De første skridt i udviklingen af EU's uformelle krisehåndtering blev taget under finanskrisen, der blev til en eurokrise i 2010-2012. Det var nødvendigt at støtte gældsplagede lande som Grækenland, hvis ikke euroen skulle bryde sammen. Men det var politisk følsomt i mange af de rige lande.

"Havde man overladt forhandlingerne til ministre og deres embedsmænd, ville slaget være tabt på forhånd, for ministrene har ikke den politiske pondus til at fravige de nationale standpunkter. Der skulle en chef til, en statsleder. Det uformelle krisehåndteringssystem gør det muligt at nå frem til mere vidtgående løsninger end dem, der ville blive lavet med EU's normale maskineri," siger han og forklarer, at det uformelle krisehåndteringssystem gjorde EU's statsledere i stand til i finanskrisen at skabe den fælles redningsfond ESM og bankunionen og i flygtningekrisen at skabe migranttalet mellem EU og Tyrkiet.

Coronakrise viser behov for koordinering

Erfaringerne blev brugt under coronakrisen, men pandemien er markant anderledes end de andre kriser, fordi sundhedspolitik er et nationalt anliggende, så EU har ikke særlige kompetencer på det felt.

"Coronakrisen har vist, at der er brug for mere samordning og koordinering på sundhedsområdet i EU, så vi fx opgør antallet af smittede og syge på samme måde. Der er også brug for et fælles beredskab og måske strategiske EU-lagre," siger Derek Beach.

Læs den fulde version af artiklen på
fuau.dk/om-folkeuniversitetet/foreningen-europa-nu/artikler

Arbejdsliv, ledelse og kommunikation

Den gode hukommelse

Holdnummer: 2023-022

Tid: 2/9, 4 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 695 kr., studerende 370 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Hukommelsen er en helt afgørende forudsætning for vores liv og derfor også for vores arbejdsliv. Vi bruger hukommelsen, når vi skal huske vores arbejdsopgaver, og når vi vurderer, hvilken måde vi skal udføre dem på. Men hvad er hukommelse, og kan man tale om, at der er flere slags? Hvordan fungerer hukommelsen, og hvad sker der med den, når vi bliver ramt af stress eller bliver ældre? Kan vi forbedre vores hukommelse ved at dyrke motion, og bliver den omvendt værre, når vi ikke gør?

02/09: Introduktion: Hvordan fungerer

hukommelsen? Ole Lauridsen, lektor emeritus i undervisning og læring, Aarhus Universitet

09/09: Motion og hukommelse. Mikkel Malling Beck, ph.d.-studerende i human neurovidenskab, Københavns Universitet

16/09: Stress og hukommelse. Line Kirstine Hauptmann, psykolog og specialist i klinisk neuropsykologi, ekstern lektor i psykologi, Aarhus Universitet

23/09: Aldring og hukommelse. Ole Lauridsen, lektor emeritus i undervisning og læring, Aarhus Universitet

Fra arbejdsliv til en ny begyndelse i den 3. alder

Holdnummer: 2023-232

Tid: 9/9, onsdag, kl. 17.15-21.15

Pris: 535 kr., studerende 310 kr.

Maks. 50 deltagere

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Poul-Erik Tindbæk, chef-konsulent og ph.d., enzkarriere

Har du holdt afskedsreception, eller er du på vej mod den store omstillingsproces fra arbejdslivet til de gode år derefter? Og er du usikker på, hvordan du fortsat kan fylde dit liv med aktiviteter, du brænder for, og som du er god til? Få inspiration til, hvordan du kan finde din helt egen løbebane i den nye fase i livet – som fuldvoksen mellem voksen og gammel. Lær også, hvordan du fortsat kan bruge løs af dine talenter og din erfaring. Til gavn for dig selv og for andre. Forløbet vil foregå i vekselvirkning mellem oplæg, dialog og gruppearbejde.

Paradoksledelse

Holdnummer: 2023-134

Tid: 7/10, onsdag, kl. 17.15-21.15

Pris: 495 kr., studerende 270 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Kasper Haun, cand.psych.aut og erhvervpsykolog, Clavis Erhvervpsykologi

Paradokser er... paradoksale: umulige at komme ud af og umulige at være i. At håndtere kompleksitet står som en central ledelsesopgave. I paradoksledelse ses kompleksitet som et grundvilkår frem for som noget, der blot skal reduceres og eksekveres. For selvom kompleksiteten og forvirringen kan reduceres midlertidigt gennem regler, procedurer og stabile arbejdsgange, så skabes der samtidig et behov for fleksibilitet, nytænkning, kreativitet og udforskende adfærd i organisationen. Bliv klogere på, hvordan du kan bevare handlekraften i en hverdag fyldt med paradokser, kompleksitet, modsætningsfyldte krav og ambivalens. Undervisningen henvender sig til ledere, som søger en dybere forståelse af, hvad det er for en disciplin, de udover, samt alle andre med interesse for ledelsesområdet.

**Tilmeld dig
Folkeuniversitetets
nyhedsbrev på
www.fuau.dk**

Tredje generations coaching

Holdnummer: 2023-020

Tid: 7/11, lørdag, kl. 10.00-16.00

Pris: 635 kr., studerende 360 kr.

Maks. 30 deltagere

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Reinhard Stelter, professor i coaching- og sportsspsykologi, Københavns Universitet

Coaching er blevet et betydningsfuldt redskab i hverdagen, fordi samfundet hele tiden stiller nye krav til kompetenceudvikling, læring, ledelse samt team- og organisationsudvikling. Coaching kan hjælpe til at skabe ny viden og mestring af sociale forhandlinger. Dagen dykker ned i coaching og coachingpsykiologiens verden og beskæftiger sig med aktuel samfunds-forskning, nye læringsteorier og diskurser om det personlige lederskab. Lær, hvordan du med det nye udviklingsværktøj 'Tredje generations coaching®' kan være med til at udvikle værdiorienterede samtaler, der skaber ny viden, refleksioner og perspektiver.

En pause i naturen kan være et tiltrængt åndehul i en hektisk hverdag. Som her til Århundrets Festival i vildmarken.

Kunsten at dvæle i dialogen

Holdnummer: 2113-003

Tid: 20/3, lørdag, kl. 10.00-16.00

Pris: 635 kr., studerende 360 kr.

Maks. 30 deltagere

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Reinhard Stelter, professor i coaching- og sportsspsykologi, Københavns Universitet

Ikke alle samtaler og dialogtyper er hjælpsomme og nyttige for den enkelte person. Det er vigtigt at forstå såvel den sociale som den organisatoriske ramme for samtalens formål. Det er vigtigt at give den værdi og mening. Få input til at lytte til dig selv og den anden i dialogen, så du opnår en bæredygtig og meningsfuld samtale, som i sidste ende kan hjælpe dig til at finde dit etiske ståsted og egne personlige værdier. Forløbet henvender sig bl.a. til dig, som har brug for en introduktion til at være dialogholder for professionelle, transformative og støttende samtaler (fx coaching, mentoring, udviklings-samtaler osv.).

Pausen under pres

- pausens betydning for hjernen, læring og trivsel

Holdnummer: 2113-037

Tid: 20/3, lørdag, kl. 10.15-16.15

Pris: 595 kr., studerende 320 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Undervisere: Ole Lauridsen, lektor emeritus i undervisning og læring, Aarhus Universitet, og Lærke Eggefjord, lege, forfatter og billedkunstner

Pausen er under pres. Vi halser gen-nem livet uden virkelig at stoppe op. Vi bliver stressede og syge, vi lærer og arbejder dårligere – hele vores kognitive potentiale lider under dette evige jag. Vi bider os ganske vist ind, at vi stopper op og giver plads til os selv, men gør vi nu også det? I forløbet vil vi se nærmere på vores kognitive funktioner og læring. Vi vil behandle konsekvenserne af den pauseløse hverdag og tage fat i den ægte pause, hjernekspausen, og dens betydning for vores dagligdag og tankevirksomhed. Deltagerne vil få masser af råd og teknikker til at få lagt pauser ind i hverdagen.

Arbejdsrelationer og relationsarbejde

Holdnummer: 2113-006

Tid: 25/3, torsdag, kl. 17.15-21.15

Pris: 495 kr., studerende 270 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Camilla Raymond, cand. psych. og organisationspsykolog

Forløbet kaster lys over, hvordan man kan arbejde med processer, der involverer mennesker, som skal ledes fra et sted til et andet. Det ligger i sådanne processers natur, at vi ikke kan kontrollere dem, uanset hvilken kasket vi har på. Men vi kan udvikle vores evner til at mestre dem. Med afsæt i organisationspsykologiske teorier præsenteres nye metoder og værktøjer, der kan give os farbare veje at gå. Få bl.a. indblik i værktøjerne 'Håndslag' og 'Klar Tale', der kan hjælpe os med at lave aftaler, der forpligter – og få os til at kommunikere klart, når aftalerne alligevel ikke overholdes.

Heldagskurser i Herning og Aarhus

Tilbring en lærerig dag i de smukke omgivelser på Moesgaard Museum ved Aarhus eller på Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum i Herning. Få viden, inspiration og konkrete værktøjer til arbejdslivet.

Kunsten at dvæle i dialogen (Aarhus)

Holdnummer: 2021-272

Tid: 25/11, onsdag, kl. 10.30-16.15

Pris: 1275 kr. (inkl. kaffe og frokostbuffet)

Sted: Moesgaard Museum, lokale 302, Moesgård Alle 15

Underviser: Reinhard Stelter, professor i coaching- og sportspsykologi, Københavns Universitet

Ikke alle samtaler og dialogtyper er hjælpsomme og nyttige for den enkelte person. Det er vigtigt at forstå såvel den sociale som den organisatoriske ramme for samtalen for at kunne give den værdi og mening. Dialogen er med til at sikre os et holdepunkt og en integritet i vores måde at agere i verden på. Hvis vi dvæler i dialogen, åbner der sig nye muligheder for en grundlæggende forståelse af os selv og hinanden. Få input til at lytte til dig selv og den anden i dialogen.

Pausen under pres – pausens betydning for hjerne, læring og trivsel (Aarhus)

Holdnummer: 2021-312

Tid: 25/11, onsdag, kl. 10.30-16.15

Pris: 1275 kr. (inkl. kaffe og frokostbuffet)

Sted: Moesgaard Museum, lokale 301, Moesgård Alle 15

Underviser: Ole Lauridsen, lektor emeritus i undervisning og læring, Aarhus Universitet og Louise Meldgaard Bruun, specialpsykolog i psykiatri, ekstern lektor ved medicin, Aarhus Universitet

Pausen er under pres. Vi halser gennem livet uden virkelig at stoppe op. Vi bliver stressede og syge, vi lærer og arbejder dårligere – hele vores kognitive potentielle lider under dette evige jag. Vi bider os ganske vist ind, at vi stopper op og giver plads til os selv, men gør vi nu også det? I forløbet vil vi se nærmere på vores kognitive funktioner og vores læring. Vi vil behandle konsekvenserne af den pauseløse hverdag. Og først og sidst: Vi vil tage fat i den ægte pause, hjernepausen, og dens betydning for vores dagligdag og tankevirksomhed. Deltagerne vil få masser af råd og teknikker til at få lagt pauser ind i hverdagen.

Leder uden kasket (Aarhus)

Holdnummer: 2021-273

Tid: 9/12, onsdag, kl. 10.30-16.15

Pris: 1275 kr. (inkl. kaffe og frokostbuffet)

Sted: Moesgaard Museum, lokale 302, Moesgård Alle 15

Underviser: Lene Worning, cand.merc., HRM-konsulent og coach, WOHA

Mange fagligt stærke specialister har ledelsesfunktioner uden mandat. Her er det vigtigste redskab for at trives og lykkes dig selv, din personlige autoritet og gennemslagskraft. Men hvordan driver du mennesker, projekter, teams og arbejdsgrupper frem mod målet? Hvordan håndterer du krydsspres, kollegaer, der ikke samarbejder optimalt, og konflikter, som du er en del af, når du ikke har den formelle ledelsesautoritet? Forløbet introducerer dig for en række konkrete værktøjer inden for relationsledelse, kommunikation og konflikthåndtering og henvender sig til dig, der i det daglige udøver ledelse, men som ikke har en formel ledertitel.

Giv teksten liv (Aarhus)

Holdnummer: 2021-311

Tid: 9/12, onsdag, kl. 10.30-16.15

Pris: 1275 kr. (inkl. kaffe og frokostbuffet)

Sted: Moesgaard Museum, lokale 301, Moesgård Alle 15

Underviser: Andreas Graae, ph.d. i kulturvidenskab og adjunkt, Forsvarsakademiet

At skrive levende og legende er ikke forbeholdt de kreative få. Alle kan lære at give deres tekster liv, så det bliver sjovere både at skrive og læse dem. Forelæseren gennemgår systematisk, hvordan man med enkle midler kan gøre selv svære tekster levende. Lær, hvordan du gør tekstens indhold dramatisk og nærværende. Lær, hvordan du giver teksten en form, der vækker læserens begær. Få råd om, hvordan du dræber klichéerne og sætter liv i sproget med overraskende metaforer, rim og rytme. Forløbet vil være rigt på konkrete eksempler og praktiske øvelser.

*Morgenkaffe
og fælles frokost
er inkluderet
i prisen*

Leder uden kasket (Herning)

Holdnummer: 2023-144

Tid: 26/10, mandag, kl. 10.00-16.00 (dørene åbner 9.30)

Pris: 1275 kr. (inkl. morgenbolle, frokost, kaffe og entré til museet)

Sted: Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum, Birk Centerpark 1

Underviser: Lene Worning, cand.merc., HRM-konsulent og coach, WOHA

Mange fagligt stærke specialister har ledelsesfunktioner uden mandat. Her er det vigtigste redskab for at trives og lykkes dig selv, din personlige autoritet og gennemslagskraft. Men hvordan driver du mennesker, projekter, teams og arbejdsgrupper frem mod målet? Hvordan håndterer du krydspres, kollegaer, der ikke samarbejder optimalt, og konflikter, som du er en del af, når du ikke har den formelle ledelsesautoritet? Forløbet introducerer dig for en række konkrete værkøjser inden for relationsledelse, kommunikation og konflikthåndtering og henvender sig til dig, der i det daglige udøver ledelse, men som ikke har en formel ledertitel.

Mødefacilitering (Herning)

Holdnummer: 2113-145

Tid: 22/3, mandag, kl. 10.00-16.00 (dørene åbner 9.30)

Pris: 1275 kr. (inkl. morgenbolle, frokost, kaffe og entré til museet)

Sted: Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum, Birk Centerpark 1

Underviser: Ib Ravn, lektor i organisatoriske vidensprocesser, Aarhus Universitet

Hvordan får man møder, der er værdiskabende, effektive, involverende, muntere, korte og fåtallige? Det gør man ved at facilitere dem, det vil sige styre deres form stramt og venligt. Facilitering er en form for myndig og inkluderende mødeledelse, der næsten umærkeligt bringer det bedste frem i mødedeltagerne. Forløbet introducerer en række redskaber til mødefacilitering, og deltagerne afprøver dem i mindre, faciliterede grupper. Central er den kunst at fokusere en diskussion, når en meget-talende mødedeltager har sadlet kæphesten og er på vej ud over præriien. Vi skal også øve, hvordan man med faciliterende spørgsmål kan kvalifice et møde, der ledes af en anden person.

Psykologi og sundhed

Fup og fakta om din sundhed

Holdnummer: 2023-159

Tid: 2/9, 6 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 695 kr., studerende 370 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Styrer tarmbakterier vores mentale helbred? Er det lige så sundt at løbe 10 km, som det er at gå 10 km? Er det farligt at blive vaccineret? Man kan let få det indtryk, at det, der er sundt i den ene uge, er den rene gift i den næste. Meget forvirrende kan begge budskaber imidlertid være sande, for mennesket er en kompleks konstruktion. Bliv klogere, når eksperterne går bag om nogle af sundhedsbudskaberne.

02/09: Fysisk træning – hvor sundt er det, og hvad skal der til?

Ole Bækgaard Nielsen, institutleder og professor i medicinsk fysiologi, Aarhus Universitet

09/09: Hormonbalance. Styrer hormonerne din krop? Ole Sonne, lektor emeritus i fysiologi, Aarhus Universitet

16/09: Depression – årsager, symptomer og behandling.

Søren Dinesen Østergaard, læge, ph.d., professor i psykiatri, Aarhus Universitet

23/09: Infektionssygdomme og vacciner.

Lars Østergaard, professor i infektionsmedicin, Aarhus Universitet

30/09: En sund tarm i et sundt legeme? Ernæringens betydning.

Mette Borre, klinisk diætist, Aarhus Universitets-hospital

07/10: Genetik – hvilken rolle spiller generne for din sundhed?

Lone Sunde, professor i genetik, Aarhus Universitet

Positiv psykologi i hverdagen

Holdnummer: 2023-237

Tid: 2/9, 5 onsdage, kl. 19.30-21.15

Pris: 595 kr., studerende 320 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Der vil altid eksistere dårligdomme og udfordrende situationer i hverdagen, som kan optage vores tanker negativt, dræne os for energi og få os til at miste overblikket. Positiv psykologi er en nyere gren af psykologien, som fokuserer på, hvordan man kan trives og fungere godt i hverdagen.

02/09: Introduktion til den positive psykologi.

Hans Henrik Knoop, lektor i psykologi, Aarhus Universitet samt ekstraordinær professor, North-West University, SA

09/09: Lykke i hverdagen.

Jonas Fisker, autoriseret psykolog og ph.d.-studerende, Psykiatriske Center København

16/09: Foretagsomhed i hver-

dagen.

Anne Kirketerp Lin-

stad, ph.d. i foretagsomhed

og ekstern lektor, Aarhus

Universitet

23/09: Flow i hverdagen.

Frans Ørsted Andersen, lektor i ud-

dannelsesforskning, Aarhus

Universitet

30/09: Mental robusthed i hverda-

gen.

Ida Thrane Hertz, cand. mag. i psykologi og kom-

munikation, chefkonsulent,

Center for Mental Robusthed

60+ en ny begyndelse

Holdnummer: 2023-037

Tid: 21/10, 6 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 695 kr., studerende 370 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Vi har ikke blot fået flere leveår, vi har – uden at det er gået rigtigt op for os – også fået en spritny fase i livet mellem voksen og gammel. Stadig flere 60+'ere oplever, at de både mentalt og fysisk kan meget mere end forventet. Hvad skal den nye livsfase så bruges til? Hør forskernes bud på, hvad et godt, sundt og meningsfuldt liv som 60+'er kan være.

21/10: Den nye livsfase – når 'det er alderbedst'.

Poul-Erik Tindbæk, che-

konsulent og ph.d., en3karriere

28/10: Sociale relationers indvirken på sund aldring.

Charlotte Juul Nilsson, læge,

lektor og ph.d., Afdeling for Social

Medicin, Københavns Universitet

04/11: Positiv psykologi og det meningsfyldte liv.

Hans Henrik Knoop, lektor i psykologi, Aarhus Universitet samt

ekstraordinær professor, North-West

University, SA

11/11: Hold hjernen i gang.

Ole Lauridsen, lektor emeritus i undervisning og

læring, Aarhus Universitet

18/11: Sund og aktiv aldring – hvad kan man selv gøre (på letforståeligt engelsk).

Suresh Rattan, professor emeritus i biogerontologi, Aarhus

Universitet

25/11: Hvordan vi ser tilbage på vores liv – livsfærdelser.

Marianne Horsdal, professor emerita, dr. phil., Syddansk

Universitet

Førstehjælp til dit følelsesliv

Holdnummer: 2023-017

Tid: 7/11, lørdag, kl. 10.00-16.00

Pris: 395 kr., studerende 220 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Irene Henriette Oestrich, specialistpsykolog, ph.d., Region Hovedstadens Psykiatri, Sankt Hans Hospital

Angst, jalousi, tristhed, vrede og glæde. Følelser er livskraft, men de giver tit anledning til smerte. Vi er alle i vores følelsers vold og vil gerne være fri for smerte og få mere glæde og lyst. I den sunde udvikling lærer vi at regulere vores følelser, men rigtig mange mennesker kæmper med følelseslivet, og det skaber kritiske situationer, forkerte beslutninger og stjæler de positive oplevelser. Få indblik i, hvad følelser er, og få viden om psykologiens muligheder for at hjælpe med følelsesregulering. Lad dine følelser arbejde for dig – og ikke imod dig.

Nudging – et redskab til adfærdsændring

Holdnummer: 2023-189

Tid: 7/11, lørdag, kl. 10.00-16.00

Pris: 395 kr., studerende 220 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Caroline Gundersen, cand.comm. og adfærdsanalytiker, iNudgeyou

Nudging er et værktøj til adfærdsforandring. Et 'nudge' er et velment puf i den rigtige retning. I praksis kan det fx være farvede fodspor på gaden, der fører til en skraldespand. Nudge-filgangen bygger på indsigt fra adfærdsøkonomien og kognitiv psykologi, der viser, hvordan det er muligt at påvirke adfærd uden brug af, eller som supplement til, de klassiske reguleringsstrategier: information, incitamentsstyring og direkte regulering. Bliv klogere på nudgefælgen til adfærdsforandring i teori og praksis.

Styrk dit helbred med kreativitet – vejen til indre ro, flow og livsglæde

Holdnummer: 2023-007

Tid: 7/11, lørdag, kl. 10.15-15.30

Pris: 415 kr., studerende 265 kr. (inkl. materialer)

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Lærke Egefjord, læge, forfatter og billedkunstner

Drømmer du om at lukke kunsten og kreativiteten ind i dit liv? Og har du nogensinde spekuleret over, om din tur på Kunstmuseet er andet end en dejlig luksus? Måske ligefrem gavnlig for dit helbred? Dagen giver dig et indblik i, hvordan kunst og kreativitet kan dæmpe symptomer på eksempelvis stress, angst, depression og demens. Lær, hvordan du selv skaber de optimale rammer for at opleve følelsen af flow og livsglæde, som en kreativ stund kan give dig. Gennem guidede kreative øvelser får du styrket dit kreative selvværd.

10.15: Kunst og kreativitet på recept?

11.45: Frokostpause

12.30: Forskellige guidede kreative øvelser

Retsmedicin og drab

Holdnummer: 2113-053

Tid: 27/1, onsdag, kl. 17.15-19.00

Pris: 175 kr., studerende 120 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Asger Hedegård Thomsen, speciallæge i retsmedicin, Aarhus Universitet

Retsmedicinske problemstillinger om-tales jævnligt i forbindelse med kriminalsager og indgår ofte i bøger, film og tv-serier. En væsentlig del af retsmedicinerens arbejde er at undersøge afdøde for at afgøre, om de er slæbt ihjel af en anden person. Dette kan til tider volde problemer. Hvad nu hvis der er en enkelt stiklæsion i brystet på en person, og kniven sidder i brystet? Så kan der i principippet være tale om alle tre unaturlige døds-måder; ulykke, selvmord eller drab. Hør om Asger Hedegård Thomsens dagligdag som retsmediciner og de foreløbige fund i et større forsknings-projekt om drab i Danmark.

Den gådefulde hjerne

Holdnummer: 2113-274

Tid: 27/1, 6 onsdage, kl. 19.30-21.15 (ingen undervisning 17/2)

Pris: 695 kr., studerende 370 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Hjernen har muliggjort, at mennesket har gået på Månen, skabt mesterværker inden for filosofi, kunst, litteratur og musik og frembragt avancerede tekniske hjælpe-midler. I sidste ende er vores hjerne kommandocenteret for alt i vores liv. Bliv klogere på forskellige områder af den gådefulde hjerne.

27/01: **Introduktion til din hjerne.** Leif Østergaard, professor i neurovidenskab og centerleder, Aarhus Universitet

03/02: **Den lærende hjerne.** Ole Lauridsen, lektor emeritus i undervisning og læring, Aarhus Universitet

10/02: **Den sociale hjerne.** Kristian Tylén, lektor i kognitionsvidenskab, Aarhus Universitet

24/02: **Den afhængige hjerne.** Kristine Rømer Thomsen, ph.d. i medicin, lektor ved Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet

03/03: **Den sovende hjerne.** Ali Amidi, adjunkt i psykologi, Aarhus Universitet

10/03: **Den stressede hjerne.** Tanja Kirkegaard, adjunkt i psykologi, Aarhus Universitet

Hverdagens udfordringer

Holdnummer: 2113-199

Tid: 28/1, 5 torsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 595 kr., studerende 320 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Vi kommer alle til at stå i svære situationer i livet. Fra småirritationer i parforholdet til livskriser, der former os og sætter kursen for vores liv. Hvis der dog bare fandtes en manual, så vi kunne slå de gode løsninger op! Det gør der ikke. Men der findes forskere, der arbejder med teorier og metoder, som kan give inspiration, perspektiver og værktøjer til at navigere i hverdagens udfordringer.

28/01: **Parforhold og kærlighed.** Asger Neumann, psykolog og ekstern lektor i psykologi, Aarhus Universitet

04/02: **Bliv ven med dine tanker – om metakognitiv terapi.** Ina Skyt, ph.d. i psykologi, Aarhus Universitet

11/02: **Den kære og svære familie.** Per Schultz Jørgensen, professor emeritus i socialpsykologi, Aarhus Universitet

18/02: **Tab og sorg.** Mai-Britt Guldin, psykolog og seniorforsker i sorg, Aarhus Universitetshospital

25/02: **Trivsel og positiv psykologi i hverdagen.** Hans Henrik Knoop, lektor i psykologi, Aarhus Universitet, samt ekstraordinær professor, North-West University, SA

Humor for alvor

Holdnummer: 2113-075

Tid: 24/3, onsdag, kl. 17.30-21.30

Pris: 295 kr., studerende 170 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Jan Wejse Svarrer, cand.mag. i dramaturgi og komiker, og Lars Møller, journalist

"Om ti år kan vi grine af det." Men hvorfor vente ti år? Hvorfor ikke forsøge at se det sjove med det samme og bruge humorens potentialer målrettet i hverdagen? Humor er en livsanskuelse og kan bruges som en effektiv personlig copingstrategi, der kan skabe større livsglæde i hverdagen. Humor åbner sluserne og sænker paraderne, og forskning peger desuden på, at humor fremmer forståelsen. Denne aften sætter vi fokus på humorens rolle i kommunikation og i hverdagsslivet, og vi kommer omkring humorens lige fra Freuds teorier om vitsen til humorens konkrete mekanikker.

Bag om sorg – Mikkel Frey Damgaard og Mai-Britt Guldin

Holdnummer: 2113-265

Tid: 25/3, torsdag, kl. 17.15-19.00

Pris: 175 kr., studerende 120 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Medvirkende: Mikkel Frey Damgaard, journalist, og Mai-Britt Guldin, psykolog og seniorforsker i sorg, Aarhus Universitetshospital

Sorgforsker Mai-Britt Guldin tager os med bag om sorgen i selskab med journalist og TV-vært Mikkel Frey Damgaard, der selv har haft sorgen tæt inde på livet, da han som otteårig mister sin far til selvmord. Med programrækken 'Selvmordstanker' på P1 og bogen 'Sørgekåben' jagter Mikkel Frey Damgaard den skygge, som selvmordet kastede over ham og familien. Hvordan giver vi sorgen og dens følgevirkninger plads og lærer at leve med dem? Denne aften tager vi livtag med sorgen og finder ud af, hvordan vi kommer styrkede igennem den med input fra både forskning og personlige erfaringer.

Kort og godt om gigt. Slid-, urinsyre- og leddegigt

Holdnummer: 2113-108

Tid: 25/3, torsdag, kl. 17.15-21.15

Pris: 295 kr., studerende 170 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Mogens Pfeiffer Jensen, overlæge og klinisk lektor i reumatologi, Aarhus Universitet

Smerter, ømme og stive led og nedsat bevægelighed. Gigt er fællesbetegnelsen for over 200 sygdomme i bevægeapparatet. Men hvad er gigt egentlig? Hvad er forskellen på slid-, urinsyre- og leddegigt, og hvad kan man selv gøre for at bevare et godt og aktivt liv? Hør om sygdommenes årsager, symptomer og behandlingsmuligheder, og få indblik i den nyeste forskning på området.

HEARTS & MINDS

Bliv klogere på krop, sind og sundhed med viden og gode oplevelser til hjerte og hjerne.

Hvad er det gode liv egentlig? Er det at kede sig? At være sammen med familie og venner? Eller at give efter for sine cravings? Vær med til efteråret, når Hearts & Minds-festival præsenterer en række udvalgte arrangementer 2-4/10 i Aarhus.

Festivalen har ikke samme volumen i byrummet som tidligere år, men til gengæld kan du allerede nu få stillet din sult efter viden hver mandag kl. 14.00-15.00 i radioprogrammet 'Kraniebrud' på Radio4, hvor forskere og eksperter dykker ned i sundhedsrelevante emner – særligt med fokus på hjernens rolle. Bliv klogere på alt fra kedsomhed, mindfulness og hjernerystelser til improvisation, søvn og frygt. Lyt til programmet som podcast allerede i dag på radio4.dk/program/kraniebrud/

Med støtte fra Lundbeckfonden er festivalen tilbage for fuld skrue i 2021 med festivalarrangementer i hele Aarhus og flere nye lydproduktioner.

Se hele programmet for 2020 på heartsandminds.fuau.dk

Den nydende hjerne – vinスマグning hos Kjær & Sommerfeldt

Holdnummer: 2021-421

Tid: 3/10, lørdag, kl. 16.00-18.00

Pris: 350 kr. (inkl. 3 glas vin)

Sted: Kjær & Sommerfeldt, Skovvejen 2A

Vores sanser er vigtige, når vi skal nyde et måltid eller et glas vin. Vi bliver skuffede, når chips ikke knaser, eller champagnen ikke bobler på tungten, selvom smagen og duften er nøjagtig, som den plejer at være. Det visuelle, fornemmelsen i munden, duft og lyd spiller en væsentlig rolle for oplevelsen. Og får man ikke hele oplevelsen, hvis man fx har nedsat lugtesans, er der rent faktisk risiko for at udvikle en depression, fordi nydelsen svækkes. Sæt alle sanser i spil, når Kjær & Sommerfeldt byder på vinスマグning, mens læge og lektor i lugt og smag Alexander Fjeldstad tager dig med på en rejse gennem sansernes betydning for os. For hvordan arbejder vores hjerne med sanseerne? Hvor meget bruger vi lugtesansen, når vi smager noget lækkert, og hvad er nydelse egentlig for noget?

Læs mere og tilmeld dig på heartsandminds.fuau.dk

Endelig er genterapi ved at lykkes

Thomas G. Jensen

Institutleder og professor i medicinsk genetik
Aarhus Universitet

Efter 30 års forskning kan man nu behandle flere alvorlige sygdomme med genterapi, fortæller professor Thomas G. Jensen, Aarhus Universitet. Han var en af de første forskere på området herhjemme, og hans håb er, at vi en dag kan bruge genterapi mod folkesygdomme.

"Vi står midt i genterapiens gennembrud. Og når man har været med fra start og fulgt udviklingen, som jeg har, så er det simpelthen så spændende at se, at det begynder at virke. Endelig! Nu sker det, vi drømte om. Det tog så også 30 år."

Thomas G. Jensen, professor i medicinsk genetik, Aarhus Universitet, har fulgt udviklingen af genterapi lige fra han som ung lægestuderende blev voldsomt optaget af gensplejsning. Nu står han som leder af Institut for Biomedicin i spidsen for instituttets ca. 450 ansatte, hvoraf ca. 50 forskere undersøger forskellige teknikker og behandlingsformer med genterapi.

"Genterapi har enormt store perspektiver. Jeg håber, at vi med tiden vil kunne behandle diabetes, hjerte-kar-sygdomme, psykiske sygdomme og kræft med genterapi, og at det kan gøres langt billigere end i dag," siger han.

En simpel rækkefølge med uanede virkninger

Gener har altid fascineret Thomas G. Jensen. "Gener er så simple, men de har betydning for alt. De består af fire molekyler eller bogstaver, som vi kalder dem, der er sammensat i forskellige rækkefølger. Dyr, planter og mennesker har samme opbygning af generne. Men de er bl.a. med til at bestemme, hvordan vi er, og hvordan vi opfører os," siger han.

En visionær vejleder, Lars Bolund (i dag professor på instituttet), fik sidst i 1980'erne gelejdet Thomas G. Jensen, der var nyuddannet læge, ind i genforskningen. De to var nogle af de første til at forske i genterapi herhjemme.

Læs hele artiklen på [fauu.dk](#)

Kom tættere på Thomas G. Jensen til 'Vidensbrunch' på Dokki i Aarhus onsdag 18/11. Læs mere på [fauu.dk](#)

Natur og univers

Insekternes fascinerende liv

Holdnummer: 2023-030
Tid: 2/9, 4 onsdage, kl. 17.15-19.00
Pris: 495 kr., studerende 270 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

For nogle er de en kilde til frygt – for andre en kilde til fascination eller måske proteinrig kost. Nogle af dem er giftige – andre er ganske harmløse. Nogle af dem forbinder vi i køkkenhaven, mens andre meget gerne må kigge forbi frugtræerne. Insekterne er den mest artsrike dyregruppe på Jorden. Fælles for dem er, at de er opdelt i tre dele (hoved, bryst og bagkrop), og at de har seks ben. Men herfra bliver forskellene meget markante mellem grupper som sommerfugle, myrer, bier og biller. Kom helt tæt på insekternes fascinerende liv. Hvordan lever de? Hvad er særligt for de forskellige grupper? Og hvilke arter kan du finde i den danske natur?

02/09: Myrer. Hans Joachim Offenberg, seniorforsker i plantear- og insektokologi, Aarhus Universitet

09/09: Bier. Claus Rasmussen, ph.d., adjunkt i akvatisk biologi, Aarhus Universitet

16/09: Biller. Philip Francis Thomsen, lektor i økologi, Aarhus Universitet

23/09: Sommerfugle. Anne Eskildsen, ph.d. i biologi

Svampenes verden –ude og inde

Holdnummer: 2023-200
Tid: 15/9 kl. 17.00-19.00 og 16/9 kl. 17.15-21.15
Pris: 435 kr., studerende 260 kr.
Maks. deltagere: 30
Sted: Se mødesteder på hjemmesiden
Underviser: Jan Kjærgaard, cand. scient. i biologi, naturvejleder

Svampe har altid fascineret mennesket. De dukker op de mærkeligste steder, nogle er spiselige, og andre har ry for at være dødsens giftige. Vi har tusinder af svampearter herhjemme. Op mod 100 er gode spise-svampe, og ca. 10 er alvorligt giftige – men aldrig så giftige, at de er farlige at røre ved. Tag med naturvejleder Jan Kjærgaard på svampetur i skoven, og hør om svampenes særlige kendtegn. Se, mærk og duft til svampe, som du herefter medbringer til forløbets anden del inden døre. Anden del består af forelæsning om svampekendtegn, svampenes forunderlige liv og deres store betydning i naturens husholdning.

15/09: Svampetur i skovene ved Silkeborg (ekskursion)

16/09: Svampenes forunderlige verden (forelæsning)

Verdens vildeste opdagelser

Holdnummer: 2023-151
Tid: 21/10, 6 onsdage, kl. 17.15-19.00
Pris: 695 kr., studerende 370 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Vi kan gå på Månen, studere verden ned til mindste atom og lever længere end nogensinde før. Det skyldes, at nogle mennesker er drevet af at finde ud af, hvordan vores verden helt grundlæggende hænger sammen. De naturvidenskabelige erkendelser har været afgørende for vores tænkning og dermed for vores kultur, historie og dagligdag. Forelæsningsrækken er en tour de force gennem en række af de mest markante gennembrud inden for naturvidenskaben. Tag med på opdagelse i vores fascinerende og forunderlige verden, og få det store perspektiv – og de små, sjove detaljer. Forelæsningerne tager afsæt i '50 opdagelser. Højdepunkter i naturvidenskaben' (Aarhus Universitetsforlag).

21/10: Verdensbilledet og den naturvidenskabelige revolution – fra Kopernikus til Newton. Hans Buhl, museumsinspektør, Steno Museet

28/10: Universets udvidelse, Big Bang og planeter omkring andre stjerner. Hans Kjeldsen, professor i fysik og astronomi, Aarhus Universitet

04/11: Mellem Himmel og Jord – helium og nordlys. Helge Stjernholm Kragh, professor emeritus i videnskabshistorie, Niels Bohr Institutet, Københavns Universitet

11/11: Uforgængelig energi, elektromagnetisme og Jordens form. Keld Nielsen, lektor emeritus i videnskabsstudier, Aarhus Universitet

18/11: Evolutionen og genetikken. Tobias Wang Nielsen, professor i zoofysiologi, Aarhus Universitet

25/11: Kampen mod epidemierne – vaccination, bakterier og penicillin. Morten Arnika Skydsgaard, museumsinspektør i medicinhistorie, Steno Museet

Da mennesket blev menneske

Holdnummer: 2023-028

Tid: 7/11, lørdag, kl. 12.15-16.00

Pris: 295 kr., studerende 170 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Peter K.A. Jensen, klinisk lektor i human genetik og overlæge, Aarhus Universitet

Få indblik i, hvordan mennesket på kort tid – i udviklingsmæssig forstand på én nat – ændrede sig fra at være et ganske almindeligt pattedyr til at blive Jordens mest dominerende art. Tag med på en fantastisk rejse gennem menneskets historie. Forelæsningerne fortæller om menneskets oprindelse og udvikling fra aber over menneskeaber, abemennesker og neandertalere til moderne mennesker. Der ses også på udviklingen af vores mentale egenskaber, vores kolonisering af kloden og udviklingen fra jæger-samler-samfund til moderne storbysamfund. Forelæsningerne bygger på bogen 'Da mennesket blev menneske' (Gyldendal).

Altings begyndelse

Holdnummer: 2113-048

Tid: 28/1, 6 torsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 695 kr., studerende 370 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Det er svært ikke at fortabe sig i naturvidenskabens fascinerende forklaringer på vores tilstede værelse i verden. Men hvordan er egentlig historien om altings begyndelse, når den bliver belyst af forskellige fagligheder? I denne forelæsningsrække bliver du klogere på altings begyndelse – både som den beskrives i naturvidenskaben, som den fortolkes i religionerne, og som den graves frem i arkæologien og historiebøgerne. I rækken gives også afslutningsvis et bud på, hvad vi så skal, når nu vi er her, og hvad der sker, når det hele slutter.

28/01: Big Bang og universet bliver til. Ole Eggers Bjæ尔de, astrofysiker og undervisningsudvikler, Aarhus Universitet

04/02: Religion og samfundets begyndelse. Anders Klostergaard Petersen, professor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet

11/02: Livets oprindelse – fra vand til land. Tobias Wang Nielsen, professor i zoofysiologi, Aarhus Universitet

18/02: I menneskets ældste fodspor. Peter K.A. Jensen, klinisk lektor i human genetik og overlæge, Aarhus Universitet

25/02: Nu er vi her – hvad er så meningen med det? Mia Skjold Tvede Henriksen, ph.d. i pædagogisk filosofi, Aarhus Universitet

04/03: Når altings begyndelse har en afslutning – katastrofer og undergang i populærkultur-en. Esben Bjerggaard Nielsen, lektor i retorik, Aarhus Universitet

Alt, hvad du bør vide om Danmarks natur

Holdnummer: 2113-290

Tid: 3/2, 8 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 795 kr., studerende 420 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Naturen er alle steder, har sit helt eget liv og påvirker på mange måder os mennesker – de største pattedyr af dem alle. Den er vild, frodig og føles uendelig, men den er samtidig indikator for biodiversitetskrise, klimaændringer og ressourceudtømning. Forelæsningsrækken gør dig klogere på den natur, der venter lige uden for døren, og den måde, den spiller ind i hele verdens økosystem på. Hvad betyder skovene for verdens klima? Hvilke arter af fx pattedyr, fisk og insekter kan du finde i Danmark? Hvad er de mest fantastiske naturhistorier, og hvad er de mest foruroligende? Og hvilke områder i Danmark bør du besøge for at blive klogere på det hele? Forelæserne tager dig med på en tur i det danske land og åbner dine øjne for en enorm verden af liv.

10/02: Introduktion: Den biologiske mangfoldighed. Naia Morueta-Holme, adjunkt i makroøkologi, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet

17/02: Pattedyr. Thomas Secher Jensen, seniorforsker emeritus, Naturhistorisk Museum

24/02: Fugle. Kevin Kuhlmann Clausen, forsker i faunaøkologi, Aarhus Universitet

03/03: Fisk. Peter Rask Møller, lektor i zoologi, Statens Naturhistoriske Museum

10/03: Insekter. Philip Francis Thomsen, lektor i økologi, Aarhus Universitet

17/03: Padder og krybdyr. Hans Viborg Kristensen, samlingsansvarlig konservator og kurator, Naturhistorisk Museum

24/03: Vilde planter. Anders Sanchez Barfod, lektor i biologi, Aarhus Universitet

Kristendom og naturvidenskab – er de hinandens modsætninger?

Holdnummer: 2113-019

Tid: 25/3, torsdag, kl. 19.30-21.15

Pris: 175 kr., studerende 120 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Jens Olaf Pepke Pedersen, seniorforsker i klimaændringer, DTU Space

Naturvidenskaben har i kraft af blandt andre Kopernikus, Galilei og Darwin flyttet mennesket fra en plads i universets centrum og som slutmålet for livets udvikling. Under forelæsningen vil vi se på nogle af de store sammenstød mellem kristendom og naturvidenskab, som ofte bliver fremhævet af eftertiden, men som i samtiden ikke blev opfattet som større konflikter. Tværtimod fandt mange forskere inspiration i kristendommen, og under den naturvidenskabelige revolution i 1500- og 1600-tallet var naturvidenskaben tæt knyttet til den kristne tro, der var videnskabens egentlige motivation og legitimation. Men hvordan er samspillet mellem kristendom og naturvidenskab i dag? Fører naturvidenskaben til ateisme, eller er der spørgsmål, som naturvidenskaben ikke kan svare på?

"Jeg har altid holdt meget af det smukke billede af jordkloden, der svæver i verdensrummet. Det minder mig om, at vi er en del af planetens komplekse og evige kredsløb – og om vores egen skrøbelighed."

Jens Olaf Pepke Pedersen
Seniorforsker i klimaændringer, DTU Space

Religion og filosofi

De syv dødssynder

Holdnummer: 2023-142

Tid: 2/9, 5 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 595 kr., studerende 320 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

'Den Guddommelige Komedie' fortæller om Dantes vandring gennem de tre efterdødsrigter: Helvede, hvor straffen er evig; Skærsilden, hvor sjælene soner deres synder, og Paradiset og den evige salighed. Hele dette omfattende straffe- og belønningssystem er skabt af Gud og er et udtryk for hans kærlighed og retfærdighed. Bliv klogere på de syv dødssynder, og se, hvorledes de er blevet fremstillet i billedkunsten. Vi vil også se dødssynderne i et nutidigt perspektiv – for i den moderne verden er nogle af middelalderens synder blevet til dyder.

02/09: Ira (vrede). Flemming Houe, mag.art. i idéhistorie

09/09: Invidia (misundelse) og Acedia (dovenskab). Mogens Pahuus, professor emeritus i filosofi, Aalborg Universitet

16/09: Luxuria (nydelsessyge) og Gula (fråseri). Rasmus Ugilt, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

23/09: De syv dødssynder i billedkunsten. Hans Jørgen Frederiksen, lektor emeritus i kunsthistorie, Aarhus Universitet

30/09: Superbia (hovmod) og Avaritia (griskhed). Flemming Houe, mag.art. i idéhistorie

Spørger filosofien om liv og død

Holdnummer: 2023-220

Tid: 2/9, 6 onsdage, kl. 19.30-21.15

Pris: 695 kr., studerende 370 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Hvad er meningen med livet? Hvad vil vi – og hvorfor? Kan vi forestille os altings afslutning, og hvordan lever vi med, at vi ved, vi skal dø? Hvad har værdi i livet? Og hvad stiller vi op med ondskaben? I denne forelæsningsrække spørger vi filosofien om de helt store spørgsmål i tilværelsen. Vi konfronterer os med livet på godt og ondt, graver i det, der optager os allermest, og forsøger at nå til en form for forståelse. Kom til seks aftener om liv og død. Det giver god mening.

02/09: Værdi. Morten Dige, lektor i filosofi, Aarhus Universitet

09/09: Viljen. Martin Pasgaard-Westerman, ph.d. i filosofi

16/09: Afgrunden. Søren Gosvig Olesen, lektor i filosofi, Københavns Universitet

23/09: Ondskaben. Carsten Bagge Laustsen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

30/09: Meningen. Kasper Lysemose, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

07/10: Døden. Mogens Pahuus, professor emeritus i filosofi, Aalborg Universitet

Hvor der er håb

Holdnummer: 2023-141

Tid: 30/9, onsdag, kl. 18.00-19.45

Pris: 215 kr., studerende 160 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Undervisere: Jan Brødslev Olsen, lektor i socialpsykologi, Aalborg Universitet, og Vibek Poulsen Graven, postdoc, REHPA – Videncenter for Rehabilitering og Palliation, Syddansk Universitet

Håbets betydning for mennesket kan ikke overvurderes, men når vi møder modstand i livet i form af sygdom, ulykker eller tab af vores nærmeste, vakler håbet ofte. I disse situationer kan vi heldigvis møde mennesker i vores omgivelser – det være sig både pårørende og professionelle – der naturligt vil forsøge at vække håbet igen. Det er ikke nødvendigvis nogen let opgave, og skal den lykkes, må man have blik for håbets nuancer. Håb er nemlig ikke kun rettet mod fremtiden, men handler også om en måde at være i livet på. Få sat perspektiver på håbet fra en filosofisk, psykologisk og samfundsvidenkabelig vinkel.

Filosofihistorie – fra antikken til det moderne gennembrud

Holdnummer: 2023-096

Tid: 21/10, 8 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 895 kr., studerende 470 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Den historiske periode, der strækker sig fra antikken til det moderne gennembrud, byder på mange filosofiske nybrud og centrale idéer. Lær at forstå de filosofiske teorier og deres oprindelse, og bliv klogere på nogle af de spørgsmål, der har været udgangspunktet og omdrejningspunktet for filosofien gennem tiden, når vi gennemgår en perlerække af periodens mest betydningsfulde filosofiske tænkere lige fra Platon, Aristoteles og Augustin til Locke, Hume og Kierkegaard. Begrib filosofiens væsen, og bliv nysgerrig på alt fra erkendelsesfilosofi over den politiske filosofi til eksistensfilosofi.

21/10: Platon og Aristoteles: Sandheds-søgen og det gode liv. Hans Fink, docent emeritus i filosofi, Aarhus Universitet

28/10: Augustin: Åndelighed og forening med Gud. Anders-Christian Lund Jacobsen, professor MSO i teologi, Aarhus Universitet

04/11: René Descartes: Twivl, erkendelse og videnskab. Thomas Schwarz Wentzer, professor i filosofi, Aarhus Universitet

11/11: John Locke og David Hume: Sansning og fornuft. Hans Fink, docent emeritus i filosofi, Aarhus Universitet

18/11: Jean-Jacques Rousseau: Retfærdighed, lighed og lov. Carsten Fogh Nielsen, adjunkt i pædagogisk filosofi, Aarhus Universitet

25/11: Immanuel Kant: Kritik af dømmekraften. René Rosfort, lektor i etik og religionsfilosofi, Københavns Universitet

02/12: G.W.F. Hegel: Om friheden og dens virkeliggørelse. Anna Cornelia Ploug, ph.d.-studerende i filosofi, Roskilde Universitet

09/12: Søren Kierkegaard og Friedrich Nietzsche: Eksistensfilosofiske reaktioner på det moderne. Tone Frank Dandanell, højskolelærer i filosofi, Testrup Højskole

Moderne islam

Holdnummer: 2023-135

Tid: 11/11, onsdag, kl. 17.15-21.00

Pris: 295 kr., studerende 170 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Philippe Provencal, akademisk medarbejder på Statens Naturhistoriske Museum

Islam fylder meget i mediebildet, der ofte præsenterer islam som en religion med et forældet samfunds-syn. Men islam har altid udviklet sig i forhold til den historiske proces. I løbet af 1800- og 1900-tallet udviklede islamiske teologer tanker og teorier, som skulle sætte islam i overensstemmelse med de samtidige vestlige tanker om modernitet og fremskridt. De moderne tanker vakte oprør i visse grupper, der som modreaktion udviklede fundamentalismen, der endte med at få stor indflydelse, bl.a. på grund af revolutionen i Iran, og fordi oliemilliarderne tilfaldt konservative regimer. Men de moderne og liberale tanker lever imidlertid videre. Få indblik i islams idéhistoriske udvikling.

Filosofihistorie – fra år 1900 til i dag

Holdnummer: 2113-031

Tid: 27/1, 8 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 895 kr., studerende 470 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Den historiske periode, der strækker sig fra 1900 til i dag, byder på mange afgørende filosofiske idéer og tanker. Lær at forstå de filosofiske teorier og mennesket bag dem, når vi gennemgår en perlerække af periodens mest betydelige tænkere lige fra Wittgenstein, Beauvoir og Sartre til Habermas, Foucault og Butler. Bliv nysgerrig på sproget, eksistensen, idéhistorien, kønnet, ondskaben og meget mere, når vi tager livtag med de tanker, der har været med til at forme vores menneskesyn og samfund, som det ser ud i dag.

27/01: Martin Heidegger: Spørgsmålet om væren. Thomas Schwarz Wentzer, professor i filosofi, Aarhus Universitet

03/02: Ludwig Wittgenstein: Sprog, verden og livsform. Lars Bo Gundersen, lektor i filosofi, Aarhus Universitet

10/02: Jean-Paul Sartre: Eksistensen går forud for essensen – om menneskets radikale frihed. Kresten Lunds-gaard-Leth, adjunkt i anvendt filosofi, Aalborg Universitet

17/02: Simone de Beauvoir: Frigørelse og køn. Cæcilie Varslev-Pedersen, ph.d. i filosofi, New School for Social Research

24/02: Hannah Arendt: Ondskabens banalitet og totalitarismen. Flemming Houe, mag.art. i idéhistorie

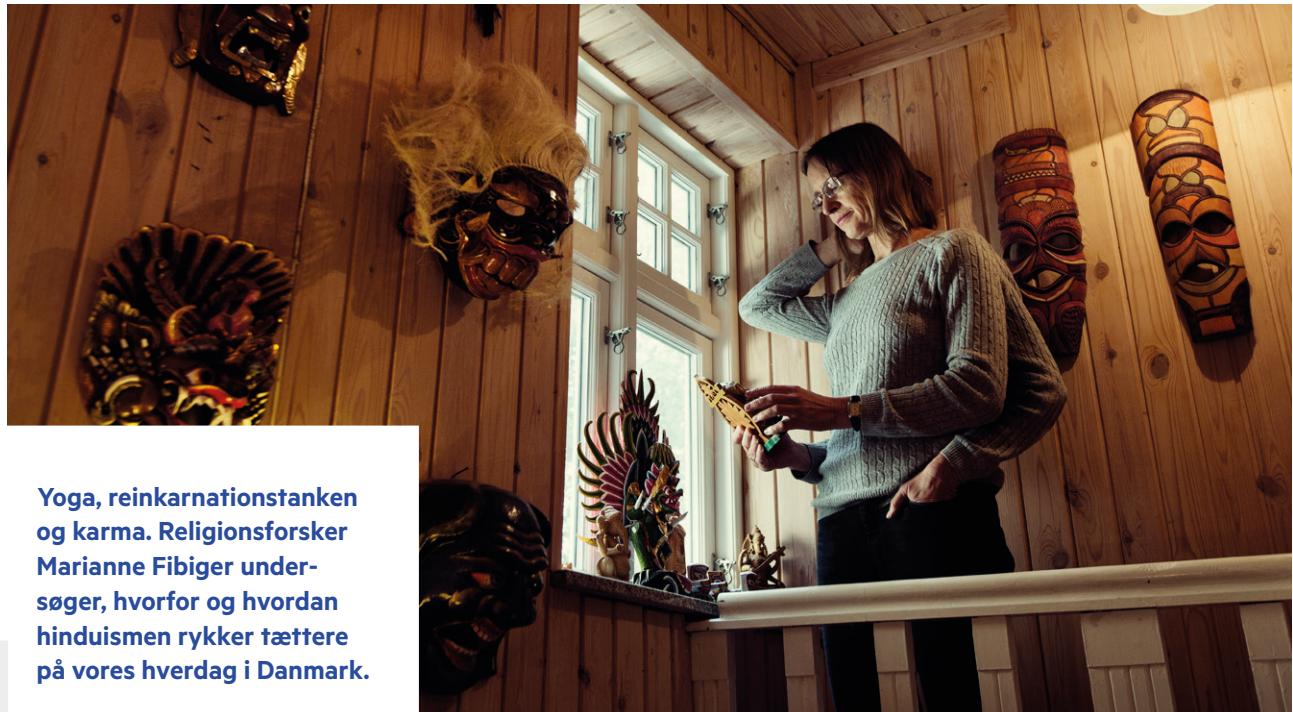
03/03: Jürgen Habermas: Vægten af det bedre argument. Hans Fink, docent emeritus i filosofi, Aarhus Universitet

10/03: Michel Foucault: Videnskabshistorie, magtanalytik og subjektivering. Lars Thorup Larsen, lektor i stats-kundskab, Aarhus Universitet

17/03: Judith Butler og Alenka Zupancic: Væren, politik og seksualitet. Rasmus Ugilt, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

"Da jeg første gang læste Foucaults 'Overvågning og straf', fik jeg øjnene op for, at selv hvordan eleverne sidder på stolen i et klasselokale, er et resultat af en disciplinær 'mennesketeknik'."

Lars Thorup Larsen
Lektor i statskundskab,
Aarhus Universitet

Yoga, reinkarnationstanken og karma. Religionsforsker Marianne Fibiger undersøger, hvorfor og hvordan hinduismen rykker tættere på vores hverdag i Danmark.

De store verdensreligioner – dengang og i dag

Holdnummer: 2113-268

Tid: 17/2, 6 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 695 kr., studerende 370 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Tilrettelægger: Jørn Borup, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet

Religioner har eksisteret siden tidernes morgen, da mennesket altid har skabt religiøse forestillinger. Også i dag fylder religionerne en stor del af verdensbilledet. Men mennesket, verden og samfundet ændrer sig – og det samme gør religionerne og den måde, de dyrkes på. Religioner tilpasser og udvikler sig imidlertid forskelligt. For selvom der er mange ligheder mellem de enkelte religioner, er der mindst lige så mange forskelle. Bliv introduceret til de store verdensreligioner med særligt fokus på deres udvikling gennem tid og rum til i dag.

17/02: Religion og religionstyper. Hans Jørgen Lundager Jensen, professor i religionsvidenskab, dr.theol., Aarhus Universitet

24/02: Hinduisme. Marianne Qvortrup Fibiger, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet

03/03: Buddhismus. Jørn Borup, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet

10/03: Jødedom. Marianne Schleicher, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet

17/03: Kristendom. Anders Klostergaard Petersen, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet

24/03: Islam. Thomas Brandt Fibiger, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet

Det meningsfulde liv – ifølge filosofien og psykologien

Holdnummer: 2113-016

Tid: 20/3, lørdag, kl. 10.00-16.00

Pris: 395 kr., studerende 220 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Anders Dræby, ph.d. i eksistential terapi, cand.mag. i idéhistorie og filosofi, master i humanistisk sundhedsvidenskab

Hvad er et godt liv? I løbet af de senere år er man i stigende grad begyndt at forstå det som det meningsfulde liv. Selvom vi i dag har materiel velstand, demokrati og bedre sundhed, har vi imidlertid ikke nødvendigvis en større mening med tilværelsen. Stadig flere savner dybere sammenhæng og retning. Men hvad er livsmening for noget, og hvordan opnår man et meningsfuldt liv? Vi bevæger os igennem filosofiens og psykologiens svar på de spørgsmål og kommer både omkring Jean-Paul Sartre, Carl Gustav Jung, Viktor Frankl og flere andre.

Filosofi og fællessang: Tillid og fællesskab

Holdnummer: 2113-106

Tid: 25/3, torsdag, kl. 17.15-19.00

Pris: 235 kr., studerende 145 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Undervisere: Cecilie Eriksen, filosof og forfatter, og David Mondrup, højskolelærer og musiker

Kom med til en aften, hvor intellekt, følelser og fællesskab bliver næret gennem forelæsning og sang. Aftenen falder i to dele: Første del består af en forelæsning, der bringer den danske filosof K.E. Løgstrups tanker om tillid og det skæbnefællesskab, den kaster os ud i, i dialog med nutidens tænkning om tillid, og vi synger sange, som belyser fællesskabers roller i vores liv. Anden del er 'vælg en sang', hvor du selv kan foreslå de sange fra højskolesangbogen, vi skal sygne. Kom og syng i vilden sky eller med et sagte pip – alle er velkomne!

Sommeruniversitet 2021

på Moesgaard Museum

Efter en god sommerferie er det rart at få rørt de små grå. Folkeuniversitetet byder i august måned 2021 på dage med store videnoplevelser i de smukke rammer på Moesgaard Museum. Tag fx med Hans Fink, docent emeritus i filosofi, på en rejse i filosofiens historie med fokus på tanker om det gode liv og samfundets indretning.

Islam i mødet med Europa

Holdnummer: 2121-005

Tid: 17/8 2021, tirsdag, kl. 10.30-16.30

Pris: 475 kr., studerende 265 kr.

Underviser: Niels Valdemar Vinding, postdoc i islamiske studier, Københavns Universitet

Hvordan stiller forskellige muslimske grupper sig i forhold til ekstremisme? Er der en indbygget modstrid mellem sharias fordringer og det at leve i europæiske demokratier? Hvem løfter ansvaret på islams vegne i mødet med fremtidens Europa og Danmark? I starten af 2019 kunne Norges efterretningstjeneste konkludere, at der siden 2017 har været en halvering af islamistisk terror i Europa, og at tendensen forventes at fortsætte. Hvad er status lige nu?

Litteraturterapi – magien ved at læse og skrive

Holdnummer: 2121-004

Tid: 17/8 2021, tirsdag, kl. 10.30-16.30

Pris: 475 kr., studerende 265 kr.

Underviser: Karen Margrethe Schifter Kirketerp, autoriseret psykolog

Litteratur er et enestående medie med en særlig kraft til at overskrive grænser og udvide livsverdener, men med det blanke papir kommer også en unik mulighed for at undersøge vores egne indre verdenskort, skabe fiktive verdener uden restriktioner, værne om vores egen stemme og skabe en mulig "verbal kremation" af svære oplevelser. Inden for psykologiens verden viser forskning, at litteratur bl.a. kan medvirke til stressforløsning, styrket analytisk tænkning, udvidet selvforsståelse og -refleksion samt øget empati.

Firenze og Venedig

– de første moderne byer i verden

Holdnummer: 2121-006

Tid: 18/8 2021, onsdag, kl. 10.30-16.30

Pris: 475 kr., studerende 265 kr.

Underviser: Martin Ammitsøll Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

Fra 1100-tallet til 1500-tallet gennemgik Firenze og Venedig en politisk, social og økonomisk udvikling, der satte et blivende fingeraftryk på verdenshistorien. Byernes rivalisering, samarbejde og krig med hinanden og omverdenen frigjorde nye dimensioner af menneskets forståelse af sig selv, staten og samfundet, og bystaterne blev Europas centrum for kunst, politisk teori, innovation og økonomisk foretagsomhed.

Filosofihistorien på én dag

Holdnummer: 2121-002

Tid: 18/8 2021, onsdag, kl. 10.30-16.30

Pris: 475 kr., studerende 265 kr.

Underviser: Hans Fink, docent emeritus i filosofi, Aarhus Universitet

Tag med på en rejse gennem filosofiens historie fra dens første begyndelse til i dag. Få præsenteret nogle af historiens mest indflydelsesrige filosoffer, få kendskab til deres tanker om verdens indretning og vores mulighed for at erkende den, og få indblik i deres bidrag til forståelsen af samfundet og det gode liv. Bliv klogere på nogle af historiens store filosofiske tænkere, som har været med til at forme vores tankeverden.

Kunst og erkendelse

Holdnummer: 2121-003

Tid: 19/8 2021, torsdag, kl. 10.30-16.30

Pris: 475 kr., studerende 265 kr.

Underviser: Hans Jørgen Frederiksen, lektor emeritus i kunsthistorie, Aarhus Universitet

Hvad er det, billedkunsten kan – ikke alene i forhold til andre kunstarter, men også i forhold til fx videnskab, tro og filosofi? Hvad har man i forskellige perioder af historien forbundet med det, vi kalder kunst, og hvad har kunsten demonstreret som sine potentialer og begrænsninger? Bliv klogere på, hvad kunst er, og hvad kunst kan, når vi søger svar på disse og lignende spørgsmål, belyst med udgangspunkt i konkrete kunsthistoriske nedslag i værker og holdninger fra oldtid til nutid og med særlig interesse for de store paradigmatiske ændringer, der har fundet sted.

Fortællingen om universet

Holdnummer: 2121-001

Tid: 19/8 2021, torsdag, kl. 10.30-16.30

Pris: 475 kr., studerende 265 kr.

Underviser: Tina Ibsen, astrofysiker og videnskabsformidler

Hvis vi vil kende vores egen – menneskets – historie, må vi kigge langt ud i universet. Herfra kommer de byggesten, som vi og alt omkring os består af. Vi starter historien for 13,8 mia. år siden med universets dannelse og Big Bang. Herfra fortsætter vi historien ved at se på, hvordan stjerner dannes, lever og dør i voldsomme supernovaekspllosioner. Når vi har samlet al vores viden om, hvor universets bestanddele kommer fra, vender vi igen blikket mod stjernerne. Sker de samme processer flere steder? Og er der grundlag for liv andre steder i det enorme univers?

Arkæologi og historie

Genforeningen 2020: Tyskerne elsker Danmark – men hvad med omvendt?

Holdnummer: 2023-162

Tid: 2/9, onsdag, kl. 19.30-21.15

Pris: 25 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Jørgen Møllekær, chefredaktør og administrerende direktør, Flensborg Avis

Jørgen Møllekærers morfar sad i tysk koncentrationslejr pga. sin danskhed. Hans påstand er, at 2. Verdenskrig den dag i dag sætter dybe spor i et i nutiden unødvendigt distanceret forhold til vores nabo mod syd. Bør vi genopdyrke førkrigsgenerationernes lyst til det tyske? Jørgen Møllekær, chefredaktør på Flensborg Avis og selv opvokset i byen, lægger op til debat om alt det, der fortsat skiller og spørger: Fornuftnen siger ja, men hvor meget vil vi egentlig Tyskland? Foredraget er en del af markeringen af 100-året for Genforeningen og støttet af A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Vestjylland besat

Holdnummer: 2023-146

Tid: 30/9, 2 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 295 kr., studerende 170 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

I anledning af 75-året for Danmarks befrielse dykker vi over to aftener ned i besættelsen og tiden omkring befrielsen. Modsat andre lande skete befrielsen af Danmark uden ødelæggende og blodige militære kampe. Men hvilken rolle spillede den danske modstandsbevægelse i de allieredes fælles strategi? Og hvorfor blev befrielsesdøgnet et af de blodigste under besættelsen? Anden aften sætter vi særligt fokus på Vestjylland – de allieredes adgang til Danmark. Vestjyllands centrale position i krigen kunne mærkes efter befrielsen, hvor strandene skulle ryddes for miner og et stort antal tyske flygtninge have mad og husly.

30/09: Befrielsen af Danmark.

Henrik Skov Kristensen, overinspektør, Frøslevlejrens Museum, Nationalmuseet

07/10: Atlantvold, landminer og tyske flygtninge – Vestjylland i besættelsens sidste og fredens første år. John V. Jensen, museumsinspektør, Vardemuseerne

Chris Madsen – en danskers udvandring til 'det forjættede land'

Holdnummer: 2023-110

Tid: 30/9, onsdag, kl. 18.30-21.15

Pris: 235 kr., studerende 145 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Frans Ørsted Andersen, lektor i uddannelsesforskning, Aarhus Universitet

I årtierne omkring 1900 udvandrede 300.000 danske til 'Guds eget land' i håbet om en ny begyndelse. En af dem var Chris Madsen. Han blev en helt i det vilde vesten som soldat i indianerkrigene og US Marshal i opgøret med bander som Daltons. Han stiftede familie og gik senere ind i den nye filmindustri. I hans 92 år lange liv bar han på en hemmelig tragedie, en svaghed, som han tålte, men for enhver pris ville skjule. Vær med, når vi går tæt på Chris Madsens utrolige liv i USA. Aftenen bygger på bogen 'Et liv på kanten. En biografisk fortælling om Chris Madsens utrolige liv' (Mellemaaard).

"Har deltaget på flere historiske hold og har haft nogle super spændende timer. Jeg har været imponeret over undervisernes passion, dedikation, entusiasme for stoffet."

Deltagerkommentar på 'Danmarks historie'. (Se hold s. 26)

Henrik, 53 år, CEO/Managing Partner

Evighedernes by Rom

Holdnummer: 2023-147

Tid: 21/10, 3 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 395 kr., studerende 220 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

I 2500 år var Rom Europas kulturelle, religiøse og politiske centrum. Allerede før Kristi fødsel begyndte man da også at betegne Rom som evighedernes by, og lige siden har magthavere fra Augustus til Mussolini iscenesat Roms evighedscharakter gennem bygningsprojekter, monumenter og byplanlægning. Vær med, når tre forskere fortæller Roms historie med fokus på byens magthavere. Forelæsningsrækken tager udgangspunkt i bogen 'Evighedernes by Rom' (Gads Forlag).

21/10: **Kejsernes Rom i oldtiden.** Jesper Majbom Madsen, lektor i historie, Syddansk Universitet

28/10: **Pavernes Rom i middelalderen og renæssancen.** Louise Nyholm Kallestrup, lektor i historie, Syddansk Universitet

04/11: **Det italienske Rom fra landets samling til efter Mussolini's fald under Anden Verdenskrig.** Nils Arne Sørensen, professor i historie, Syddansk Universitet

Fra stenalder til middelalder – Danmarks tidlige historie

Holdnummer: 2023-235

Tid: 21/10, 6 onsdage, kl. 17.15-19.00

Pris: 695 kr., studerende 370 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Tag med på en rejse gennem Danmarks tidlige historie fra stenalderen over bronzealder, jernalder, vikingetid og middelalder. Seks forskere opruller Danmarks historie fra år 13000 f.v.t. til år 1536. Hør om rensdyrjægere, de første bønder, moselig, hærgende vikinger, store kirkebyggerier, blodige borgerkrige og blomstrende hofkultur igennem kultur- og socialhistoriske forandringer, og kom et spadestik dybere ned i første del af den lange historie om vores lille land. I foråret 2021 kan du fortsætte med tiden fra reformationen til i dag. Se næste forelæsningsrække.

21/10: **Jægerstenalderen.** Peter Moe Astrup, ph.d. i arkæologi, Moesgaard Museum

28/10: **Bondestenalderen.** Niels Nørkjær Johannsen, lektor i arkæologi, Aarhus Universitet

04/11: **Bronzealderen.** Lise Frost, museumsinspektør, Moesgaard Museum

11/11: **Jernalderen.** Xenia Pauli Jensen, seniorforsker, Moesgaard Museum

18/11: **Vikingetiden.** Søren Michael Sindbæk, professor i middelalderarkæologi, Aarhus Universitet

25/11: **Middelalderen.** Jette Linnaa, ph.d., faginspektør for vikingetids-, middelalder- og historisk arkæologi, Moesgaard Museum

Forårss weekend på Sandbjerg Gods: Danmark-Tyskland og grænselandet i 150 år

Som led i 100-året for Genforeningen 2020 rykker Folkeuniversitetet ind på Sandbjerg Gods ved Sønderborg 10.-11. april for midt i grænselandet at se nærmere på relationerne mellem Tyskland og Danmark fra midten af 1800-tallet og frem til i dag - et forhold, der har udviklet sig fra konflikt over sameksistens til venskab.

LØRDAG:

Tysklands moderne historie 1815-1990. Martin Ammitsbøl Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsafag

Gåtur i storskoven ved Sandbjerg Gods – med fortællinger om Sandbjerg og overgangen fra Als i 1864. Lars Dall, vagtmester på Sandbjerg Gods

Dansk-tyske træfninger 1: Første Verdenskrig – og lidt om Genforeningen. Martin Ammitsbøl Husted

Forestillede fællesskaber. Dansk og tysk identitet i kulturen.

Hans Hauge, lektor emeritus i nordisk sprog og litteratur, Aarhus Universitet

Dansk-tyske træfninger 2: Anden Verdenskrig. Martin Ammitsbøl Husted

Genforeningen 2020: Hvordan maler møllen mon? Fædrelandssangens danmarkshistorie. Lars Christiansen, ph.d. og lektor i historie og tysk, og Jacob Ølggaard Nyboe, ph.d. og lektor i dansk og matematik

SØNDAG:

1864. Besøg og omvisning på Historiecenter Dybbøl Banke
(Obs. kørsel i egne biler)

Konflikt – sameksistens – venskab? Det dansk-tyske forhold og forholdet mellem mindretal og flertal i grænselandet.

Thomas Wegener Friis, lektor i historie, Syddansk Universitet

Dansk-tysk – med tyske øjne. Siegfried Matlok, journalist, debattør og tidl. chefredaktør, Der Nordschleswiger

Dansk-tysk med Matlok. Dansk-tyske relationer og landenes betydning for hinanden historisk set og i dag.

Siegfried Matlok i samtale med Thomas Wegener Friis

Holdnummer: 2111-298 (dobbeltværelse) og 2111-299 (enkeltværelse)

Tid: 10.-11/4, lørdag kl. 12.00-søndag kl. 15.30

Pris: 2100 kr. pr. person i enten enkelt- eller dobbeltværelse

Prisen inkluderer foredrag, museumsbesøg, overnatning og måltider

Sted: Sandbjergvej 102, 6400 Sønderborg

Danmarks historie

Holdnummer: 2113-211

Tid: 25/2, 5 torsdage, kl. 19.30-21.15

Pris: 595 kr., studerende 320 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Tag med på en rejse gennem Danmarks historie fra reformationen gennem enevælde, demokrati og velfærdsstat til globale tider, og hør om, hvordan Danmark bliver det land, vi kender. Det er fortællingen om en nordisk stormagt, der skrumper til en lille plet på landkortet, om bygge- og krigsglade konger, om driftige og selvbevidste borgere og bønder, der sætter damp under landet – og vejen mod demokrati. Det er historien om folkehøjskoler, fagforeninger og foreningsliv. Og kvinder, der går til stemmeurnerne og ud på arbejdsmarkedet. Om verdenskrige, kriser, Stauning eller kaos – og frygt for, at den kolde krig bliver varm.

25/02: 1500-1750: Fra reformation til enevælde.

Jeppe Büchert Netterstrøm, lektor i historie, Aarhus Universitet

04/03: 1750-1914: Fra enevældigt imperium til demokratisk nationalstat. Claus Møller Jørgensen, lektor i historie, Aarhus Universitet

11/03: 1914-1945: Fra krig over kriser til krig. John V. Jensen, museumsinspektør, Vardemuseerne

18/03: 1945-1973: Velfærdsstat og kold krig. Søren Hein Rasmussen, ph.d. i historie og forfatter, MegaNord

25/03: 1973-i dag: Globale tider. Thorsten Borring Olesen, professor i historie, Aarhus Universitet

Europas historie

Holdnummer: 2113-097

Tid: 20/3, lørdag, kl. 10.00-16.00

Pris: 395 kr., studerende 220 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Søren Hein Rasmussen, ph.d. i historie og forfatter, MegaNord

Europa forstået som en verdensdel blev opfundet af de gamle grækere, men først i middelalderen voksende en forestilling om noget særligt europæisk frem. Oftest har europæerne nu mest opfattet Europa som en relevant enhed, når det kom til at definere sig i forhold til resten af verden. Tag med historiker Søren Hein Rasmussen på ekspedition i Europas voldsomme og brogede historie fra antikken til i dag, og bliv klogere på kontinentets indre og ydre kampe og dets unikke bidrag til verden. Undervejs møder vi kejser Konstantin, Columbus, Luther, Hitler og Gorbatjov.

Byvandringer: På tur gennem Hernings historie

Holdnummer: 2113-214

Tid: 7/4, 4 onsdage, kl. 16.30-18.00.

Obs: 7/4 foregår på cykel. Deltagene skal selv medbringe cykel

Pris: 495 kr., studerende 270 kr.

Maks. 30 deltagere

Sted: Se mødesteder på hjemmesiden

Tag med eksperterne fra Midtjyllands Museum på en cykeltur og tre byvandringer gennem Hernings og oplandets historie. Undervejs kommer vi bl.a. forbi jernaldergravpladser og gennem middelalderlandsbyer. Vi skal høre om, hvordan Herning opstod, fordi den jyske hede blev opdyret, og et tinghus blev anlagt. Og så skal vi selvfølgelig også høre om, hvordan hedebøndernes husflidsproduktion af strømper udviklede sig til en hel tekstilindustri, som blev definerende for det moderne Herning. Vi slutter i Birk, hvor kunst og arkitektur har forvandlet industriområdet.

07/04: Arkæologisk cykeltur

genem Birk, Hammerum og Gjellerup. Martin Winther Olesen, museumsinspektør, Museum Midtjylland

14/04: Hernings fødsel. Jesper Meyer Christensen, samlingschef og museumsinspektør, Museum Midtjylland

21/04: Det moderne Herning.

Kristine Holm-Jensen, museumsinspektør, Tekstilmuseet, Museum Midtjylland

28/04: Birk – kunst, arkitektur og industri smelter sammen.

Jesper Meyer Christensen, samlingschef og museumsinspektør, Museum Midtjylland

Oplev formidling helt ud over scenekanten. Tag med historiker Søren Hein Rasmussen på ekspedition i Europas voldsomme og brogede historie til en lørdag om 'Europas historie'.

Markeringen af Genforeningen forlænget: Oplev særudstillinger over hele landet

Museer over hele landet kaster hver deres blik på Genforeningen og trækker tråde til nutiden. Mange af særudstillingerne kan opleves ind i efteråret og vinteren og indgår i det tilpassede program for genforeningsjubilæet. I 2020 er programmet nemlig forlænget, så det løber til og med november.

GRÆNSEN ER NÅET. AFSTEMNINGSPLAKATER FRA GRÆNSELANDET 1920

Dansk Plakatmuseum, Den Gamle By i Aarhus

Dansk Plakatmuseum i Den Gamle By viser danske og tyske afstemningsplakater fra de to folkeafstemninger i Slesvig i 1920.

100 ÅR MED DANMARK - SØNDERJYLLAND SIDEN GENFORENINGEN

Museum Sønderjylland på Sønderborg Slot

Få indblik i Sønderjylland i de 100 år, der er gået siden Genforeningen - i national identitet, konflikt og samarbejde, men også industri, grænsehandel og sønderjyske skikke.

FOTOUDSTILLING OM GENFORENINGEN 1920

Det Nationalhistoriske Museum, Frederiksborg Slot

Se historiske billeder og filmklip, der fortæller om forløbet efter Første Verdenskrigs afslutning indtil de festlige begivenheder i sommeren 1920, da Kong Christian X og sønderjyderne fejrede Genforeningen.

MINIUDSTILLING: BLICHER OG GENFORENINGEN

Museum Silkeborg Blicheregnen

St. St. Blicher havde en meget klar holdning til det sønderjyske spørgsmål og gjorde en stor indsats for at sætte fokus på fællesskabet til Himmelbjergfesterne og med sin deltagelse på Skamlingsbanken.

KUNST FRA GRÆNSELANDET

Museet for Religiøs Kunst i Lemvig

Museet for Religiøs Kunst sætter spot på værker af kunstnere, der enten er født i Sønderjylland eller i de gamle hertugdømmer Slesvig og Holsten.

DET SÆRLIGT DANSKE?

Museum Vestsjælland i Sorø

Få indblik i sammenhængen mellem den sønderjyske kultukamp og den kulturelle identitet i resten af landet. Vandredstillingen vises efterfølgende på tekstmuseet i Herning og Museet på Sønderskov.

Læs mere om udstillinger, foredrag,
musikarrangementer og byvandringer på
genforeningen2020.dk

EKSTRA SOMMERPROGRAM I 2021

Fra 1. maj 2021 genstarter markeringen af 100-året for Genforeningen og bygger op mod det afsluttende højdepunkt: H.M. Dronningens besøg i Sønderjylland med Genforenings- og Valdemarsdagen 15. juni. Sommerprogrammet byder på store folkefester, indvielser og kulturelle fyrtårne, bl.a. Royal Run i Sønderjylland, operaen "Grænsemageren", Sangerfesten på Skamlingsbanken, indvielsen af det fornyede Skibelund Krat og Golden Days genforeningsfestligheder i hjertet af København.

Genforeningen 2020:

Nye tider – ny grænse og nye mindretal

AF HANS SCHULTZ HANSEN

Den største stund. Den bedste gave. Ordene var mange, og euporien stor ved Genforeningen i 1920. 56 år efter det forsmædelige nederlag i 1864 var det slut med at vente og længes. Ogsom det bedste havde sønderjyderne selv stemt, om de skulle høre til Danmark eller Tyskland. Folkenes selvbestemmelsesret og magt lå i tidsånden, og sønderjyderne kunne fejre, at de igen fik dansk konge, og at de nu var en del af en dansk nationalstat. Så måtte de leve med, at hertugdømmet Slesvig blev delt over på midten, og at den nye grænse skabte mindretal på begge sider.

Det var først og fremmest sønderjyderne, der kom til at mærke Genforeningen. Landsdelens stednavne skiftede fra tysk til dansk. Hadersleben blev til Haderslev, Apenrade til Aabenraa. Man skulle vænne sig til at regne med kroner i stedet for mark, og postkasser skiftede farve fra blå til rød. Der kom en ny monark på mønter og frimærker – Christian 10. i stedet for Wilhelm 2. De øverste embedsmaænd blev skiftet ud, så der kom nye amtmænd, dommere, politimestre og gymnasiektorer, og inden for kirken nye biskopper og provster. På de lavere poster var udskiftningen ikke så gennemgribende. Præster kunne blive, hvis deres menigheder stemte for, og det gjorde mange. Talrige sønderjyske lærere gled fra tysk over i dansk skole. Alligevel betød de mange nye præster og lærere nordfra en vældig styrkelse af landsdelens danskhed, navnlig i de sydlige egne. Især var forandringen stor i skolerne, hvor både sproget og fagenes indhold blev dansk. Danske sønderjyder kaldte den nye skole for "Genforeningens bedste gave", og den nye generation fik et helt anderledes grundlag for dansk identitet. For de unge mænd fik det tilsvarende stor betydning, at de skulle aftjene deres værnepligt i den danske hær og flåde i stedet for i den tyske.

Sønderjylland blev også integreret i dansk infrastruktur og økonomi. Togenes køreplan blev tilpasset DSB's forbindelser. Store vejprojekter sikrede tættere kontakt mellem syd og nord og på tværs af landsdelen. Landskabet blev forandret, fordi de sønder-

jyske landmænd omstillede sig fra en ret ekstensiv produktion beregnet for et beskyttet tysk hjemmarked til en intensiv produktion med afsætning på verdensmarkedet. Især i den vestlige del blev der plantet læhegn, afvandet moser og opdyrket hede, og Tøndermarsken fik nye diger, kanaler og pumpestationer. Den tid, hvor de enkelte gårde lå som isolerede øer om vinteren, var forbi. Overalt trak elektrificeringen ledninger ud til de fjerneste afkroge, herunder til de mange nye husmandsbrug.

Med Genforeningen opstod der to nationale mindretal, et tysk nord for grænsen og et dansk syd for. De krævede begge acceptable vilkår for mindretal. Det tyske mindretal bestod af ca. 25.-30.000 mennesker – eller en sjættedel af befolkningen i Sønderjylland. Det stod stærkest i købstæderne og i den sydlige del og hentede især tilhængere fra middelklassen. Det danske mindretal var koncentreret i Flensborg og sognene langs grænsen. Det bestod navnlig af arbejdere, småhåndværkere og småbønder. Størrelsen er sværere at beregne, men det var klart mindre end det tyske mindretal. Formentlig under 10.000. De tysksindede nord for den nye grænse og de dansksindede syd for begyndte straks i 1920 at opbygge en tilværelse som nationale mindretal. Rammerne bestemtes af de mindretalsordninger, som Danmark og Tyskland vedtog.

Nord for grænsen gjorde kirke- og skolelovene det muligt at oprette valgmenigheder og frimenigheder, ligesom familier kunne vælge en anden præst end sognepræsten. Der kunne også bygges privat- og friskoler. Hvis der var børn nok, oprettede man tyske kommuneskoler i købstæderne og afdelinger af kommuneskolerne på landet. I de fire købstæder Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder skulle tyske folkekirkepræster betjene mindretallet. Hvor indbyggerne ønskede det, blev der holdt tyske gudstjenester – enten ved sognepræsten eller en nabopræst. Mange steder valgte menigheden at beholde deres præst fra den tyske tid, så der var adskillige præster, som kunne prædike på tysk. Myndighederne skulle også tage imod henvendelser på tysk.

Samlet set tilbød Danmark en meget liberal mindretalsordning. Det skete også i forventning om, at det danske mindretal syd for grænsen ville få tilbuddt lignende vilkår. Her trak det imidlertid ud med at få en tilfredsstillende ordning. Flensborg oprettede en dansk kommuneskole, hvor børnene skulle bestå en sprogrøve for at blive optaget. Private folkeskoler blev afvist, mens en privat dansk realskole blev accepteret. Først i 1926 blev oprettelsen af danske privatskoler givet fri, og i 1928 blev sindelagsprincippet anerkendt. Det blev nu op til folk selv at bestemme, om de ville regnes til det danske mindretal, og en sådan bekendelse måtte myndighederne hverken efterprøve eller bestride. Inden for kirken måtte mindretallet ty til frimenigheder uden for den slesvig-holstenske landskirke, der ikke gerne gav mindretallet lov til at låne sognekirkerne til danske gudstjenester.

Begge mindretal organiserede sig med kulturelle hovedforeninger, politiske partier, skoleforeninger med tilhørende privatskoler og vandrelærere, frimenigheder, biblioteker, ungdomsforeninger, spejdere og landboforeninger. Grænseforeningen i Danmark og grænseorganisationer i Tyskland samlede midler ind til mindretalsarbejdet, men først og fremmest gav moderlandene statslige tilskud. Det har Danmark gjort siden 1920, hvor statsminister Niels Neergaard (Venstre) ved genforeningsfesten på Dybbøl holdt en kort tale. Talen huskes især for løftet til de dansksindede i Sydslesvig, der måtte blive syd for den nye grænse: "Det kan jeg sige på regeringens vegne, ja, på hele det danske folks vegne: De skal ikke blive glemt". Det har siden udømtet sig i en årlig finanslovsbevilling til det danske mindretal.

Uddrag fra bogen 'Genforeningen' fra Aarhus Universitetsforlag (december 2019). Bogen er en del af serien '100 danmarkshistorier' (100danmarkshistorier.dk).

I anledning af 100-året for Genforeningen deler forskere og fagpersoner deres viden om Genforeningen, grænselandet og dansk-tyske relationer på Folkeuniversitetet. Tag med til foredrag, eller læs om genforeningstiden her. Projektet er støttet af A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Kunst, litteratur og musik

Filminstruktørerne og deres mesterværker

Holdnummer: 2023-116
Tid: 2/9, 4 onsdage, kl. 17.15-19.00
Pris: 495 kr., studerende 270 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

De seneste 20 år har en ny gruppe instruktører fundet vej til filmelskerne hitliste. Vi går på opdagelse i nyere filmhistorie: fra den unikke David Lynch til den oscarvindende Guillermo Del Toro, som står bag mesterværket 'The Shape of Water'. Bliv også klogere på Wes Anderson og Quentin Tarantino, der med 'Once Upon a Time... in Hollywood' cementerede sin rolle som en af vor tids mest bemærkelsesværdige filminstruktører. Velkommen til aftener i selskab med filmiske mesterværker fra de seneste årtier.

02/09: David Lynch. Andreas Halskov, ekstern lektor i medievitenskab, Aarhus Universitet

09/09: Guillermo Del Toro. Søren Rørdam Bastholm, adjunkt i engelsk, læreruddannelsen i Silkeborg

16/09: Wes Anderson. Jakob Isak Nielsen, lektor i film- og medievitenskab, Aarhus Universitet

23/09: Quentin Tarantino. Mathias Korsgaard, adjunkt i film- og medievitenskab, Aarhus Universitet

Europas skønneste kirker – kunst og arkitektur

Holdnummer: 2023-016
Tid: 7/10, onsdag, kl. 17.15-21.15
Pris: 295 kr., studerende 170 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Hans Jørgen Frederiksen, lektor emeritus i kunsthistorie, Aarhus Universitet

Denne aften præsenterer lektor emeritus i kunsthistorie Hans Jørgen Frederiksen et lille udvalg af de smukkeste og mest interessante kirker rundt om i Europa. Fra ganske små førromanske kapeller i det nordspanske Asturien til mægtige gotiske katedraler i Frankrig, England og Italien. Interessen samler sig om såvel arkitektur som billedkunst, ligesom bygningernes symbolske betydningslag – det man kan kalde 'arkitekturikonologi' – behandles.

Da litteraturen – og Danmark – blev moderne: Dansk litteratur 1870-1914

Holdnummer: 2023-032
Tid: 7/11, lørdag, kl. 10.00-14.00
Pris: 295 kr., studerende 170 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Anders Østergaard, ekstern lektor i litteratur, Københavns Universitet

I 1870-1914 sker en omvältende modernisering af Danmark. I byerne, på landet, i de politiske og sociale mod-sætninger, i livsformer, i forholdet mellem mænd og kvinder. Og litteraturen følger med. Georg Brandes satte sig i spidsen for det moderne gennembrud hos forfattere som Henrik Pontoppidan, J.P. Jacobsen, Herman Bang – og senere bl.a. Jeppe Aakjær, Martin Andersen Nexø og Johannes V. Jensen. Kvindelige forfattere hørte med, men blev temmelig overset. Det skal vi råde bod på denne dag – i et mix af tekstsætning, fortælling, lyd og billeder.

Kunst – teori og analyse

Holdnummer: 2023-043
Tid: 7/11, lørdag, kl. 10.00-16.00
Pris: 395 kr., studerende 220 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Ane Charlotte Skou Sølvsten, lektor i dansk og billedkunst, Holstebro Gymnasium og HF

Du vil denne dag blive introduceret for forskellige indfaldsvinkler til, hvordan man kan analysere kunst – med særligt fokus på maleriet. Kunsten vil afspejle en stilhistorisk bredde og give dig redskaber til at kunne skelne imellem udvalgte stil-perioder, ligesom analysemetoderne vil være fundamentale og derfor i høj grad anvendelige på tværs af tid. Du vil også blive præsenteret for semiotik, receptionsanalyse og paratekster som mulige indfaldsvinkler til analyse og forståelse af kunst. Målet er, at du efter denne dag vil være bedre rustet til dit næste museumsbesøg.

Bertel Thorvaldsen 250 år

Holdnummer: 2113-143
Tid: 28/1, torsdag, kl. 17.15-21.15
Pris: 295 kr., studerende 170 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Claus Jensen, lektor emeritus i matematik og kunsthistorie, Hasseris Gymnasium

I år 2020 var det 250 år siden, billedhuggeren Bertel Thorvaldsen blev født. Han tilbragte størstedelen af sit liv i Rom, hvorfra han i kraft af enestående talent og flid opnåede en helt utrolig verdensberømmelse, som i dag dog formentlig er falmet noget: Hvor mange kender man hans værk-er, bortset fra den ikoniske Kristusstatue i Vor Frue Kirke i København? Helaftensforelæsningen fortæller i ord og billeder om Thorvaldsens liv og værker. Om kunstnerlivet i Rom, om den begejstrede, nærmest eksatiske modtagelse, han fik ved sin hjemkomst til fædrelandet, og om hans museum på Slotsholmen i København.

Kunst i verdensklasse

Holdnummer: 2113-044
Tid: 6/2, lørdag, kl. 10.00-14.00
Pris: 295 kr., studerende 170 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Tilde Mønsted, cand.mag. i kunsthistorie

Hvad er det ved Mona Lisas smil, Michelangelos detalje med Guds hånd, der møder Adams, og Edvard Munchs udtryksfulde 'Skrik', der gør disse værker så ikoniske? Denne aften kigger vi nogle af kunsthistoriens mesterværker efter i sommene, ligesom vi ser nærmere på en række af de værker, der gennem historien har været med til at trække kunsten i nye retninger. Hvordan kan et urinal, kantede og forvrængede kroppe, vilde drypmalerier og Marilyn Monroes portræt i massevis være betydningsfulde for kunstens udvikling? Og hvilke nyere værker kandlerer til titlen som mesterværk?

Johannes V. Jensens 'Kongens fald'

Holdnummer: 2113-164
Tid: 20/3, lørdag, kl. 10.00-14.00
Pris: 295 kr., studerende 170 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Anders Østergaard, ekstern lektor i litteratur, Københavns Universitet

Johannes V. Jensens 'Kongens fald' er en fascinerende roman, der tåler mange genlæsninger. Ikke kæmpelang, men utroligt righoldig. I 1999 valgte både Politikens og Berlingskes læsere den som det 20. århundredes bedste danske roman. Bogen og dens forfatter er selvfølgelig på kanonlister. Fagfolk bliver ved at skrive om den, forfattere refererer til den, læserne slipper den ikke. Hvad står der i bogen? Hvad er det, der fascinerer? Og hvad ved den kan evt. irritere? Hen over fire timer vil vi gå i dybden med romanen.

40 ikoniske fotografier

Holdnummer: 2113-040
Tid: 25/3, torsdag, kl. 17.15-21.15
Pris: 295 kr., studerende 170 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Gunner Byskov, cand.mag. i dansk og kunsthistorie samt leder af fotografuddannelsen, Medieskolerne

Gennem årene har vi set millioner af billeder – og så er der alligevel nogle af dem, der bliver hængende og bliver en del af vores eksistentielle beredskab. Dem kalder vi ikoner, og en meget stor del af dem er fotografier. I løbet af kun én aften vil Gunner Byskov, leder af fotografuddannelsen, præsentere jer for 40 af disse ikoniske fotografier, lige fra år 1840 og frem til vores årtusind, i en gennemgang, der både fokuserer på fotografene, på de fotografiske kvaliteter og på den historie, der netop gør dem til noget særligt. Mød Newman, Capa, Erik Refner – og alle de andre!

Operaens ABC

Holdnummer: 2113-323
Tid: 17/3, onsdag, kl. 17.15-21.15
Pris: 295 kr., studerende 170 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Leif V.S. Balthzersen, mag. art. i musikvidenskab og tidligere musichef for Aarhus Symfoniorkester

Sopranen og tenoren elsker hinanden, men barytonen elsker også sopranen. Det ender galt, men de synger det hele! Glæde, sorg, kærlighed, død, forbandelser og forløsning – de store følelser er faste bestanddele i operagenrens 400-årige historie, og genren tiltrækker et større og større publikum. Det er egentlig helt ligetil at lytte til en opera, men det er alligevel en kompleks kunstart. Hvad er vigtigst – tekst eller musik? Hvorfor synger de på fremmedsprog? Kan man overhovedet høre, hvad de synger? Hvad er fx forskellen på en sopran og en mezzosopran? Hvad er orkestrets rolle? Hvad laver en instruktør? Hvem er de vigtigste operakomponister? Få svar på alt dette og mere til på denne opera-temaften.

Dyk ned i litteraturens mange nuancer. Til LiteratureXchange blev eksistensens mørke og menneskets ondskab diskuteret med nobelprismodtager Herta Müller.

Danmarks Fri Forskningsfond

Originale forskningsidéer er med til at skabe ny viden og er fundamentet for fremtidens samfund. Hvert år udvælger og støtter Danmarks Fri Forskningsfond nogle af de mest originale forskningsidéer. Konkurrencen om midlerne er hård, og Sapere Aude forskningsledere er blandt de bedste, som får bevilling til projekter, der strækker sig over ca. 4 år.

Mød fem Sapere Aude forskningsledere

Du har mulighed for at opleve fem af de forskere, som hver især udøver banebrydende forskning.

Andreas Bandak fortæller om, hvilken betydning de mange virkeligheder, der præger syrernes opfattelse af den nuværende krig, kommer til at have for fremtiden.

Søren Ulstrup arbejder med, hvad der sker med atomtynde materialers kvantetilstande, når de udsættes for strøm. Måske er det vejen til fremtidens superledere.

Hør om **Ane Bærent Fiskers** arbejde med vacciner, og hvordan de kan være et skridt på vejen mod en generelt bedre folkesundhed.

Planter er eksperter i at få væskestrømme til at løbe i den rigtige retning. **Kaare Hartvig Jensen** undersøger, hvad vi kan lære af planterne, når vi selv ønsker at skabe orden i kaos.

Vi retter blikket mod Grønland, og hvilke forestillinger der er om selvstændighed, i selskab med **Ulrik Pram Gad**. Er det et udviklingsland, en koloni, et arktisk selvstyre eller en velfærdsstat?

Danmarks Fri Forskningsfond

- Dækker alle videnskabelige hovedområder.
- Består af 75 rådsmedlemmer og 9 bestyrelsесmedlemmer, som udgør fundamentet og er udpeget på baggrund af deres høje faglige kompetence.
- Uddeler hvert år ca. 1 mia. kr. til forskning.
- Besøg [dff.dk](#) for mere information.
- Følg Danmarks Fri Forskningsfond på:

Vov at vide! Et kig ind i forskningens forunderlige verden

Holdnummer: 2021-437

Tid: 29/10, 1 torsdag, kl. 19.00-21.10

Pris: 50 kr. inkl. et glas vin i pausen

Sted: Store sal, Dokki, Hack Kampmanns Plads 2,
8000 Aarhus C

"Sapere Aude! Hav mod til at bruge din egen forstand!" Sådan lyder oplysningstidens mest kendte slogan formuleret af Immanuel Kant i 1783. Denne aften ser vi dog ikke på Kant, men kigger ud i fremtiden, når forskere præsenterer frontline-forskning. Hvert år støtter Danmarks Fri Forskningsfond nogle af de bedste forskere i Danmark. Støtten går til forskere, der står bag den mest originale og banebrydende forskning. Formålet er at sikre forskernes evne til at konkurrere internationalt og styrke den excellente forskning til gavn for samfundet som helhed. Vi har samlet et hold af disse forskere denne aften. Vi får et unikt indblik i menneskene bag tankerne og laver et nedslag i nogle vigtige spørgsmål inden for forskningens forunderlige verden – som den ser ud lige nu. Videnskabsjournalist Line Friis Frederiksen guider os igennem en aften med skarpe speed-foredrag, samtaler og vin i den frie forsknings navn. Vov at vide!

Program for aftenen:

- 19.00: **VELKOMST.** Søren Kragh Moestrup, bestyrelsesmedlem i Danmarks Fri Forskningsfond og professor i molekylær medicin, Syddansk Universitet, og Line Friis Frederiksen, biolog og videnskabsjournalist
- 19.10: **Syrien i krig og fred – hvordan ser syrerne på sig selv i fremtiden?** Andreas Bandak, lektor i antropologi, Københavns Universitet
- 19.25: **Vaccinationer og folkesundhed – hvordan sikrer vi både beskyttelse mod sygdomme og bedre sundhed?** Ane Bærøt Fisker, læge, lektor i folkesundhedsviden, Syddansk Universitet
- 19.40: **På vej mod selvstændighed – hvor henter Grønland inspiration?** Ulrik Pram Gad, lektor i arktisk kultur og politik, Aalborg Universitet
- 19.55: **FORSKERSAMTALE.** Line Friis Frederiksen i samtale med Andreas Bandak, Ane Bærøt Fisker og Ulrik Pram Gad
- 20.10: **PAUSE MED VIN**
- 20.30: **Kvantetilstande i atomtynde materialer – vejen til fremtidens superledere?** Søren Ulstrup, adjunkt i fysik og nanoteknologi, Aarhus Universitet
- 20.45: **En stikkende fornemmelse – kan brændenælden lære os at styre væskestrømme?** Kaare Hartvig Jensen, lektor i fysik, Danmarks Tekniske Universitet
- 21.00: **FORSKERSAMTALE.** Line Friis Frederiksen i samtale med Søren Ulstrup og Kaare Hartvig Jensen
- 21.10: **TAK FOR I AFTEN**

Praktiske oplysninger

Programrådet i Herning

Folkeuniversitetet i Herning har sit eget programråd, som er i dialog med sekretariatet omkring programudvikling.

Iben Østerbye, Bibliotektet i Holstebro (formand)

John Hansen, AU Herning

Søren Brøndum, Herning Gymnasium

Kristine Holm-Jensen, Museum Midtjylland

Rikke Ramm Eberlein, Den Jyske Sangskole

Bente Jensen, Kunsthøjskolen

Sten Tiedemann, rektor på Folkeuniversitetet i Aarhus, Emdrup og Herning

Sekretariatet

Folkeuniversitetet

Bartholins Allé 16,

Bygning 1328, 3. sal

8000 Aarhus C

fuau.dk / 8843 8000

Åbningstider

Mandag-fredag kl. 10-15

Undervisningssted

Folkeuniversitetet i Herning

Birk Centerpark 15

7400 Herning

Tilmelding

Tilmeld dig på fuau.dk, og betal med Dankort, Visa/Dankort, Mastercard, Visa Electron eller MobilePay. Firmabetaling på EAN eller faktura.

Afmelding

Hvis du fortryder, kan du få det indbetalte beløb refunderede fratrukket ekspeditionsgebyr på 100 kr. pr. billet. Afmelding senest 14 dage før holdstart. Tilmelding til rejser/ekskursioner er bindende, og depositum refunderes ikke.

Studierabat

På udvalgte hold gives der rabat til studerende, som er berettiget til SU. Oplys uddannelsessted og årskortnummer ved tilmelding. Husk studiekort første undervisningsgang.

Fotos og illustrationer

Fotos s. 1, 3, 7 og 17: Jakob Mark Photography, s. 9: Montgomery s. 6, 11, 26: Martin Dam Kristensen, s. 22: Nikolaj Lund, s. 32: Tariq Mikkel Khan, s. 33: Søren Kjeldgaard. Layout og grafik: Walk Agency.

Noter og slides

Slides og undervisningsnoter er ikke inkluderet i prisen, og de kan ikke forventes fremskaffet og udleveret.

Mad og drikke

Det er muligt at købe kolde og varme drikkevarer samt diverse snacks i forbindelse med undervisningen.

Forbehold

Folkeuniversitetet forbeholder sig ret til ændring af underviser, lokale, dato, tidspunkt og format. Sådanne ændringer giver ikke ret til refusion af betalingen. Ændringer oplyses på fuau.dk og via mail og/eller SMS. Er vi nødsaget til at aflyse et hold, refunderer vi beløbet til samme konto, som der er betalt fra. Vi tager forbehold for trykfejl i det trykte program.

Programmets miljøaftryk og håndtering

Programmets sider er trykt på 100 % genbrugs-papir og omslaget på ubestrøget offset papir. Papirmassen er fra ansvarligt skovbrug eller andre kontrollerede kilder, hvilket bl.a. betyder, at træfældningen opretholder skovens biologiske mangfoldighed, produktivitet og økologiske processer (FSC-mærket). Programmet er fremstillet under skrappe miljøkrav, som er gældende i alle dele af produktets livscyklus (Svanemærket og EU-blomsten). Programmet skal puttes i papircrashanteren, når du er færdig med at bruge det. Papiret genanvendes i gennemsnit syv gange.

Opdag verden

Eventyrrejse i Marokko

12 dages eventyr i Marokko. Magisk stemning, bazarer og Yves Saint Laurents have i Marrakesh. Vi bor på stemningsfuld riad tæt på den livlige Djema El Fna-plads. Labyrintiske gader og frokost i gammelt palads i Fez. Rundtur i legendariske Casablanca og hovedstaden Rabat. Vi overnatter ved en sø i skøn natur og møder berberkulturen. Til sidst en fridag i Marrakesh. Max 16 deltagere.

12 dage • halvpension • fra 10.900 kr.

Afr: 4. okt • 11. okt • 18. okt • 1. nov • 24. jan • 7. feb • 14. marts m.fl.

Viktors Farmor har mange andre rejser i Marokko

Jordan og Israel

Spændende kombination af to nabolande. I Jordan har vi god tid til at opleve verdensvidunderet Petra. Wadi Rum ørkenen er en særlig stor oplevelse, og borgen Ajlun, bygget til forsvar mod korsridderne, er en lille perle. De bibelske steder ligger tæt på ruten: Jerusalem, Bethlehem, Nazareth, Genesareth sø. Vi besøger også Masadaeklippen, hvor jøderne holdt stand i 3 år.

12 dage • halvpension • fra 15.900 kr.

Afr: 7. okt • 11. okt • 28. okt • 8. nov • 11. nov • 23. dec • 20. jan • m.fl.

Viktors Farmor har mange andre rejser i Jordan og Israel

Sri Lanka rundrejse

Rundrejse på den dråbeformede ø med en stor kulturarv. Flot togtur i bjergene med udsigt til grønne te-markører. Vi nyder panoramaet fra løveklippen Sigiriya og spiser frokost i en landsby. Vi ser Tandens tempel, krydderiplantage og kobberpaladser. Safari i Yala nationalparken bringer os tæt på leoparde, elefanter, aber og bjørne. Til sidst en skildpaddefarm og gyldne sandstrande.

15 dage • halvpension • fra 16.500 kr.

Afr.: 24. okt • 14. nov • 19. dec • 11. jan • 24. jan • 7. feb • 14. feb m.fl.

Viktors Farmor har mange andre rejser til Sri Lanka

Sankt Petersborg

Unik rejse til Sankt Petersborg, byen over alle byer, kendt og elsket af hele verden. De mange kanaler og Neva floden sætter præg på stemningen og på den charme og poesi, der ligger over byen med de mange paladser, parker, broer, kirker og ikke mindst de verdenskendte teatre, bl.a. dem Marienskij Opera- og Ballet Teatret, Eremitage Teatret og den berømte Philharmoni.

7 dage • halvpension • fra 11.900 kr.

Afrejse 2021: 10. maj • 26. maj • 20. juli • 10. august 2021

Se også rejsen til Kaliningrad; 11. til 18. oktober • 12.700 kr.

Fantastiske Vietnam

16 dage • halvpens • fra 18.900 kr.
19. okt • 7. nov • 9. jan

Peru med Nazca, Machu Picchu og Titicaca

18 dage • halvpens • fra 30.900 kr.
5. okt • 9. okt • 6. marts

Costa Rica med Monteverde

16 dage • halvpens • fra 23.900 kr.
19. nov • 12. dec • 10. jan

Den Store Japanrejse

14 dage • halvpens • fra 39.900 kr.
22. okt • 26. okt • 14. marts

Mindre grupper
Max 20 deltagere
Danske rejseledere

Viktors Farmor
WORLDWIDE EXPEDITIONS

86 22 71 81

www.viktorsfarmor.dk

Mød forskerne – i podcasts og livestreams

Lyt til forskerne i podcast, når det passer dig

Der ligger 200 podcasts frit tilgængelige på RADIO4's hjemmeside – og der kommer hele tiden nye til. I 'Vildspor' jagter vært Rasmus Ejrnæs Danmarks vildeste natur sammen med en masse forskere og fortæller bl.a. om fantastiske bier, og hvad vi kan opleve i naturen uden for vores egen dør. I programmet 'Kraniebrud' kan du blive klogere på alverdens emner i godt selskab med forskerne – bl.a. præsidentvalget i USA, hukommelsen, søvn og astronomi.

Lyt til podcasts her:

radio4.dk/program/vildspor

radio4.dk/program/kraniebrud

Få indblik i verden – med livestreams hjemmefra

Under coronakrisen har mere end 11.000 fulgt Folkeuniversitetets forsker-livestreams hjemme fra stuen – mange i godt selskab med familien. Så vi forstørret livestream-programmet i efteråret. Fra september tager vi temperaturen på verden med en række aktualitetsforelæsninger online. Bl.a. deler Mette Thunø, lektor på Aarhus Universitet, sin viden om Kina, og Flemming Splidsboel, seniorforsker ved DIIS, går tæt på Rusland.

Tilmeld dig livestreams her:

fuau.dk/program/livestream

